

DETALJPLANEPROGRAM FÖR CENTRALA NACKA

SAMRÅDSREDOGÖRELSE MARS 2015

DETALJPLANEPROGRAM FÖR CENTRALA NACKA

SAMRÅDSREDOGÖRELSE MARS 2015

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	4
Samrådets upplägg	5
Inkomna yttranden	
Statliga myndigheter och affärsverk	6
Regionala organ	12
Företag för teknisk infrastruktur	16
Kommunala nämnder och verksamheter	17
Större fastighetsägare/exploatörer	24
Föreningar	28
Privatpersoner	38

SAMMANFATTNING

Samrådet genomfördes under perioden 24 november 2014 – 16 januari 2015. Förutom utskick till remissintanser genomfördes två öppna hus, ett i Nacka Forum och ett i stadshuset. Totalt inkom 124 yttranden under samrådet. Nedan redovisas de väsentligaste frågorna som kommit fram under samrådet:

- Många yttranden är allmänt positiva till att bygga stad i centrala Nacka. Detta var något som även framkom vid de båda öppna husen.
- Länsstyrelsens yttrande tar upp ett antal frågor som bör belysas ytterligare i fortsatt planarbete nämligen, dagvatten/miljö kvalitetsnormer, buller, infrastruktur, naturvärden, ekosystemtjänster, riskhänsyn och barnperspektiv.
- Trafikverket har i sitt yttrande motsatt sig anslutning till trafikplats Skvaltån. De tar även upp frågor om avstånd mellan Värmdöleden och ny bebyggelse, utformning av Nacka trafikplats, samt vissa övergripande trafikfrågor på västra Sicklaön.
- Trafikförvaltningen (SL) har synpunkter på Värmdövägens framtida utformning, eventuell tunnelbanedepå och anser att beskrivningen av busstrafiken bör utvecklas.
- Kulturnämnden anser att kartan med välfärdsfastigheter ska kompletteras med kulturverksamheter.
- Fritidsnämnden har synpunkter på lokalisering av vissa verksamheter.
- Verksamhet välfärd skola och Verksamhet Nacka musikskola har synpunkter på lokalisering och innehåll av verksamheter, transporter och parkeringsmöjligheter.
- Natur- och trafiknämnden vill att programmet kompletteras med rekreationsstråk och gröna korridorer samt att stadsparkens ska vara större.
- Socialnämnden och Äldrenämnden vill att ett särskilt boende för äldre redovisas i programmet.
- Föreningar och boende i Birkaområdet har synpunkter på bebyggelsens höjd och omfattning vid Birkavägen, Birkavägens anslutning till Ryssbergen och övriga vägar i Birkaområdet.
- Några föreningar och ett stort antal boende motsätter sig bebyggelse i Lillängsskogen.
- Några föreningar motsätter sig all exploatering i Ryssbergen.

Kommentar till samrådet och förändringar av detaljplaneprogrammet

Nacka kommun avser att i de fortsatta arbetet ytterligare utreda och belysa de frågor Länsstyrelsen tar upp. I centrala Nacka är det varken möjligt eller önskvärt att hålla rekommenderade skyddsavstånd mellan Värmdöleden och ny bebyggelse. Nacka kommun ser därför fram emot en konstruktiv dialog kring alternativa skyddsåtgärder när de rekommenderade skyddsavstånden blir omöjliga att hålla. Vad gäller anslutningar till väg 222 (Värmdöleden), anser kommunen att det är nödvändigt med både en fullständig trafikplats vid Nacka centrum och en anslutning från Skvaltåns trafikplats till Skönviksvägen för att åstadkomma ett bra trafiksystem. Yttrandena från Länsstyrelsen, Trafikverket och Trafikförvaltningen har lett till kompletteringar och förtydliganden av olika frågor i planprogrammet.

Den planerade stadsparken har utökats för att rymma fler funktioner. Norr om Skönviksvägen har en mindre granskapspark tillskapats. Kartorna och texten har förtydligats vad gäller kultur- och fritidsverksamheter samt äldreboende. Den måttliga exploatering av Ryssbergen som redovisas i programmet utgör en rimlig avvägning mellan exploatering och bevarande av naturvärden. Bebyggelsen kommer dessutom att utgöra bullerskydd för det blivande naturreservatet.

Planprogrammet har justerats så att den redovisade bebyggelsen i Birkaområdet är lägre och mindre kompakt. Läget på den gata som förbinder Birkavägen med Blomstervägen har också ändrats.

Programmet anger att Birkavägen ska vara en lokalgata med koppling till Ryssbergen. Utgångspunkten är att gatan ska utformas för låga hastigheter och prioritera gång- och cykeltrafik. Placering och utformning av bebyggelse och gator kommer regleras närmare i den detaljplan som tas fram för området.

Den föreslagna bostadsbebyggelsen i Lillängsskogen har tagits bort ur planprogrammet. Föreslagen bebyggelse inskränker sig till en fristående förskola i det nordvästra hörnet av skogen. Höjden har sänkts på den bebyggelse som programmet redovisar i anslutning till Storängen. Utformningen får utredas vidare i kommande detaljplanarbete.

Norr om Värmdöleden har ytterligare en fastighet lagts in i programmet då fastighetsägaren visat visst intresse. Följande förändringar har gjorts i etappindelningen för att få en bättre ordningsföljd i genomförandet:

- Brandstation och del av Ryssbergen flyttas till etapp 1, del av Ryssbergen till etapp 3.
- Viss bebyggelse vid Järla station flyttas till etapp 2 och etapp 3.
- Bebyggelse i korsningen Värmdövägen/Lillängsvägen och vid befintlig bussterminal norr och söder om Värmdövägen flyttas till etapp 3.

I programmet har också ett stycke om näringslivsfrågor tillkommit, en ny text om Ryssbergens naturreservat lagts till och en uppdatering av texten om överdäckningen gjorts.

SAMRÅDETS UPPLÄGG

Samrådet genomfördes under perioden 24 november 2014 – 16 januari 2015. Förslaget till detaljplaneprogram för centrala Nacka skickades till länsstyrelsen, regionala organ, statliga myndigheter, kommunala nämnder, föreningar och fastighetsägare inom programområdet. Programförslaget fanns tillgängligt i Nacka Stadshus, i biblioteket i Nacka Forum och på kommunens webb. På kommunens webb fanns även en 3D-modell av förslaget. Öppna hus genomfördes lördagen den 6 december kl. 12-16 i Nacka Forum och torsdagen den 11 december kl. 17-20 i Nacka Stadshus. Företrädare för flera av kommunens verksamheter fanns närvarande och besökande kunde ställa frågor och diskutera förslaget. Ett informationsblad om förslaget var också tillgängligt. Totalt besöktes de öppna husen av cirka 150 personer. Kommuninvånare kunde även lämna synpunkter direkt i 3D-modellen på kommunens webb. Webbsidan med modellen hade cirka 1600 unika träffar. Kommunens handläggare träffade även Nacka idrottsallians under samrådsperioden.

INKOMNA YTTRANDE

Statliga myndigheter och affärsverk

Länsstyrelsen Stockholms län

Miljökvalitetsnormer för vatten och dagvattenhantering

De vattenförekomster som påverkas direkt av planprogrammet är Strömmen ([EU_CD SE591920-180800](#)) och Sicklasjön ([EU_CD SE657791-163223](#)). Även Lilla Värtan (EU_CD SE658352-163189) kan förväntas påverkas av den föreslagna exploateringen. Järlasjön är inte en vattenförekomst men förväntas påverka Sicklasjön. Samtliga bedöms ha sämre än god ekologisk och kemisk status och problem med övergödning och miljögifter, vilket innebär att åtgärder behöver genomföras i avrinningsområdena för att uppnå god status.

Länsstyrelsen är positiv till att dagvattenhantering har identifierats som en viktig fråga i planprogrammet. Målsättningarna för uppdraget inkluderar ett mål att miljöbelastningen på angränsande vattenområden ska minska när detaljplanerna genomförs. Länsstyrelsens bedömning är dock att programförslaget kommer att bidra till att miljökvalitetsnormerna för vatten inte uppnås. Miljökvalitetsnormerna är bindande för kommuner och myndigheter och innebär ett skarpt icke-försämringskrav och att de flesta vatten ska förbättras för att följa normen.

Beräkningarna i dagvattenutredningen visar att ett antal ämnen i nuläget överskrider riktvärdena för halter i dagvatten, samt att merparten av dessa ämnen även efter genomförandet av planen kommer att överskrida dessa riktvärden. Detta gäller inklusive lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD). Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen vid fortsatt detaljplanering verifierar beräkningarna med provtagningar för att få ett säkrare resultat för att på så sätt möjliggöra en noggrannare bedömning av planförslagets påverkan på vattenförekomsterna. Dagvattenutredningen har identifierat att det är lämpligt att anlägga reningsmagasin för dagvatten någonstans i området som i planförslaget benämns område 1A: Järila station och Birkavägen. Det är viktigt att detta beaktas i den fortsatta detaljplaneringen. Länsstyrelsen vill informera om att Vattenmyndigheten har remitterat förslag på nya miljökvalitetsnormer och nya åtgärdsprogram som behöver beaktas i det fortsatta arbetet.

Grundvatten

Det finns ingen grundvattenförekomst eller tillrinningsområde för en grundvattenförekomst i planområdet, men det finns ändå grundvatten i området. Länsstyrelsen anser därför att påverkan på grundvattnet bör utredas vid fortsatt detaljplanering, samt att de eventuella effekter som minskad infiltration och avledning av dagvatten kan ha på grönområden som är beroende av ytligt grundvatten för att bevara sin karaktär bör beaktas.

Luft

I planprogrammet begränsas luftföroreningar till partiklar, PM10, och miljökvalitetsnormer. Även kväveoxider bör tas med i bedömningen av luftkvaliteten.

Buller

Planområdet tillhör Stockholmsregionens centrala regionkärna. Den föreslagna tunnelbanesträckningen till Nacka med de planerade stationerna Järila och Nacka centrum kommer att stärka områdets

kollektivtrafiksysten väsentligt. Länsstyrelsen anser att det är positivt att stärka centrala Nackas urbana karaktär genom att tillföra flera bostäder och arbetsplatser i detta centrala och kollektivtrafikhärla läge.

Området utsätts huvudsakligen för buller från Värmdöleden men även från det lokala vägnätet, främst Vikdalsvägen, Skönviksvägen och Värmdövägen. Trafikprognoser pekar mot att trafikmängderna kommer att öka. Ljudnivå i stora delar av programområdet ligger redan idag över riksdagens riktvärde på en ekvivalent ljudnivå på 55 dB(A). Länsstyrelsen gör bedömningen att det centrala och kollektivtrafikhärla läget kan utgöra motiv för avsteg från de nationella riktvärdena för buller. Kommunen bör dock alltid sträva efter att så långt som möjligt planera för en god ljudmiljö där avstegsfall tillämpas restriktivt. När avsteg från riktvärdena tillämpas, bör strävan vara att med hjälp av placering och utformning av bebyggelsen så långt som möjligt kompensera höga bullernivåer med en tystare sida och en god helhetsmiljö. Länsstyrelsen vill även framhålla vikten av att säkerställa en god ljudmiljö i skolor, på skolgårdar och lekplatser samt i områdets parker.

Infrastruktur

Trafikverket har framfört att de vill se en tydligare beskrivning av utformningen av planområdets gatu- och vägnät, samt att kommunen för att skapa underlag för hur gatu- och vägnätet bör utformas bör genomföra analyser av den förväntade framtida reseefterfrågan. Detta för att möjliggöra en bedömning av hur trafiksystemet kommer att kunna hantera den trafik som förväntas och tydliggöra om det kommer att finnas en trafikefterfrågan som inte tillgodoses i vägsystemet. Länsstyrelsen håller med Trafikverket om detta och vill även framhålla värdet av att studera hur reseefterfrågan kan styras, exempelvis genom en parkeringspolicy.

Värmdöleden, väg 222, är riksintresse för kommunikationer, enligt 8 § 3 kap miljöbalken vilket bör framgå av planprogrammet. Vad gäller utformning av trafikplatser och nya anslutningar hänvisar Länsstyrelsen till Trafikverkets yttrande. Länsstyrelsen vill betona att möjligheterna för en eventuell framtida förlängning av tunnelbanan ska beaktas vid en eventuell förläggning av Värmdöleden i tunnel. Saltsjöbanan är av särskild regional betydelse och utpekad av Trafikverket som riksintresse för kommunikationer, enligt 8 § 3 kap miljöbalken och detta bör framgå av planprogrammet. Trafikförvaltningen gör bedömningen att den befintliga bussterminalen på Värmdövägen behöver vara i bruk även när den nya bussterminalen i anslutning till tunnelbanestationen är i bruk. Länsstyrelsen anser att förutsättningar för den framtida bussförsörjningen bör studeras närmare enligt Trafikförvaltningens rekommendation.

Länsstyrelsen är positiv till att kommunen tagit ställning till att prioritera åtgärder för att förbättra förutsättningar för gående, cyklister och kollektivtrafikanter. Länsstyrelsen stödjer även förslaget till en cykelparkering i Nacka centrum och ser gärna att kommunen ser över möjligheten att tillskapa cykelparkering även vid Järla station.

Kulturmiljö

Planområdet går in i två riksintresseområden för kulturmiljövården. Ryssbergen ligger inom det stora riksintresseområdet Norra Boo – Vaxholm – Oxdjupet – Lindalssundet (AB 51, 58) och planområdet går också in i Storängen (AB 54). Länsstyrelsen bedömer dock att de förslag som programmet omfattar inte kommer att påtagligt skada de värden som riksintressena ska skydda. Det är dock angeläget att konsekvenserna för riksintressena tydliggörs när de olika detaljplanerna genomförs. Även konsekvenserna för i kulturmiljöprogrammet utpekade objekt och miljöer bör redovisas.

Inom området kan finnas okända fornlämningar. Arkeologisk utredning krävs därför om oexploaterade områden kommer att byggas. Kontakt ska då tas med Länsstyrelsens enhet för kulturmiljö och bostadsstöd.

Naturvärden

Trots biologiska barriärer i form av till exempel Värmdöleden och Järlasjön, bidrar centrala Nacka till att vara en nord-sydlig biologisk korridor mellan de gröna kilarna Tyrestakilen och Nacka-Värmdökilen. Exploateringen i Ryssberget och på södra sidan av Värmdövägen risker att försvaga dessa samband. Länsstyrelsen anser därför att stor vikt bör läggas vid att skydda och om möjligt förstärka de gröna sambanden i den fortsatta detaljplaneringen.

Planförslaget innebär en exploatering av områden med höga naturvärden, det gäller Ryssbergen, området mellan stadshuset och Vikdalsvägen samt området utmed Värmdövägen. Vad gäller Ryssbergen har delar av detta område även höga rekreativvärden. Vid fortsatt planering i dessa områden bör de höga naturvärdena beaktas för att minimera exploaterings konsekvenser på dessa värden.

Ekosystemtjänster

Länsstyrelsen ser kommunens projekt "Ekosystemtjänster i Nacka" som ett bra initiativ för att främja ett arbetssätt där ekosystemtjänster uppmärksammas i planeringen. Projektet är kopplat till planeringen av västra Sicklaön och har syftet att säkerställa en strategiskt planerad grön- och blåstruktur i området ur ett ekosystemtjänstperspektiv. Länsstyrelsen ser gärna att planprogrammet tydligare beskriver hur resultaten från projektet har påverkat utformningen av programförslaget.

En viktig förutsättning för fungerande ekosystemtjänster är att säkerställa spridningsvägar för biologisk mångfald. Länsstyrelsen anser därför att kommunen vid fortsatt planering bör utreda befintliga ekologiska landskapssamband i området och att en sammanhängande grönstruktur bör vara en utgångspunkt. Även det biologiska kulturarvet och den historiska påverkan på befintlig vegetation och fauna i området bör utredas vid fortsatt detaljplanering för att skapa förutsättningar för att kunna behålla och utveckla viktiga, platsbundna ekosystemtjänster som är beroende av lång kontinuitet.

Förorenade områden

Länsstyrelsen vill upplysa om att information i EBH-stödet (som MIFO-databasen numera heter) inte är heltäckande och att föroreningar även kan finnas utanför de områden som omnämns i planprogrammet. Länsstyrelsen vill också poängtera att det är viktigt att förorenade områden identifieras tidigt i planprocessen för att på så vis minska riskerna för spridning och exponering av föroreningar vid mark-ingrepp och förändrad markanvändning.

Riskhänsyn

Programmet föreslår att Värmdöleden däckas över för att knyta samman centrala Nacka med Nacka strand, Jarlaberg och Nyckelviken. Värmdöleden är en primär transportled för farligt gods och fungerar även som omledningsväg för Essingeleden. I programförslaget lyfts även frågan om att förlägga Värmdöleden i bergtunnel. Vägens status innebär att en överdäckning och alternativ tunneldragning blir en fråga av mellankommunalt intresse. Det är av stor vikt att inte transporternas framkomlighet försämrats. Ett projekt av detta slag förutsätter ett samarbete med berörda kommuner, Trafikverket, Länsstyrelsen och eventuellt andra myndigheter.

Överdäckningar innebär såväl tekniskt komplicerade som ekonomiskt kostbara lösningar. Behov av omledningsvägar behöver uppmärksammas. Länsstyrelsen anser generellt att det är olämpligt med bebyggelse ovanpå överdäckningen. Överdäckningen samt annan bebyggelse i området ska dimensioneras och utformas på ett sådant sätt att de inte påverkas av en olycka med farligt gods på Värmdöleden. Vidare bör områdena vid tunnelmynningarna utformas för att inte uppmuntra till stadigvarande vistelse. Om kommunen går vidare med förslaget, behöver det säkerställas att överdäckningen, med intilliggande

bebyggelse och eventuella lokalgator, utförs på ett sådant sätt att riskerna blir acceptabla. Vidare krävs att projektet tar ett helhetsgrepp för Värmdöleden som omledningsväg och huvudled till Nacka och Värmdö. Se även Trafikverkets redovisning av utgångspunkter som ska utredas i ett tidigt skede vid en fortsatt planering av överdäckningen.

Länsstyrelsen ser positivt på att Nacka lyfter att riskhanteringsprocessen bör ske löpande genom hela planprocessen. Länsstyrelsen rekommenderar i första hand att kommunerna tar hänsyn till rekommenderade skyddsavstånd för ny bebyggelse intill farligt gods leder. Rekommendationerna innebär att det bör finnas ett avstånd om 75 meter mellan transportled för farligt gods och kvartermark för bostäder och centrum och 40 meter för kontor. Vidare anser Länsstyrelsen att ett bebyggelsefritt avstånd om minst 25 meter bör hållas till utpekade leder för farligt gods. I det fortsatta planarbetet bör de riskbedömningar som tas fram även se till programområdet i sin helhet. Frågor att beakta är överdäckning, transportleder för farligt gods, risker kopplat till de tunnlar som föreslås och till riskällor så som bensinstationer och eventuellt andra verksamheter som hanterar farliga ämnen, samt risker för urspårning av tåg på Saltsjöbanan.

För områden med stora hårdgjorda ytor behöver översvämningssrisker från nederbörd beaktas. Frågor om geoteknik och markstabilitet bör även utredas i den fortsatta planprocessen. Ökade risker kopplat till klimatets förändringar bör då även beaktas.

Barnperspektiv

Länsstyrelsen ser ett behov av att vid fortsatt planering föra ett vidare resonemang kring barnperspektivet. Det är viktigt att de konflikter som kan uppstå i en tät stadsmiljö mellan önskan om en hög exploatering och barns behov synliggörs. Länsstyrelsen anser att det är särskilt viktigt att en tillräcklig yta av god kvalitet för utevistelse för förskolebarn och skolelever säkerställs vid detaljplanering. Länsstyrelsen ser exempelvis en risk med att bostadsgårdar delvis kommer att nyttjas som förskolegårdar. Här finns risk för konflikt mellan de boende och förskoleverksamheten.

Kommentar:

Nacka kommun är mycket medveten om de krav och utmaningar som vattendirektivet innebär. En långtgående dagvattenutredning har därför tagits fram redan i programskedet. Kommunen avser att jobba vidare med frågan och utveckla dagvattenutredningen samt ta fram förslag på åtgärder för att kunna genomföra programmets intentioner och samtidigt uppnå god status i Järlasjön och Sicklasjön samt skapa förutsättningar för berörda vattenförekomster att nå god status. Frågan om eventuell påverkan på grundvattnet kommer att utredas under detaljplanarbetet och bedömningen av luftkvalitet kommer då också att kompletteras med kväveoxider. Det kollektivtrafiknära läget motiverar avsteg från de nationella riktlinjerna för buller, vilket länsstyrelsen också nämner i sitt yttrande. Det är dock viktigt att påpeka att kommunen i sitt detaljplanearbete alltid eftersträvar så god ljudmiljö som möjligt.

När det gäller infrastruktur redovisar länsstyrelsen i stor utsträckning de synpunkter som framförts av Trafikverket och Trafikförvaltningen(SLL). Därför hänvisas till kommentarer på dessa båda yttranden i infrastrukturfrågor. Redovisningen av riksintressen justeras i enlighet med länsstyrelsens yttrande. Konsekvenserna för kulturmiljön och områdets naturvärden, inklusive påverkan på riksintressen kommer att ytterligare belysas i de detaljplaner som tas fram inom programområdet. Dessa kan även påverkas av slutsatserna i ekosystemprojektet som avslutas under året och kommer att innehålla en mer ingående utredning av förorenade områden. Barnperspektivet kommer också att belysas tydligare i detaljplaneskedet. Nacka kommun inser vikten av riskhänsyn och dessa frågor kommer att utredas vidare inom ramen för de detaljplaner som tas fram för överdäckningen och Värmdöledens omgivning. Planprogrammet redovisar ingen bebyggelse på själva överdäckningen, men kommunens avsikt är att

exploatera marken i anslutning till denna och att även i övrigt bygga så nära Värmdöleden som är möjligt. I centrala Nacka är det varken möjligt eller önskvärt att hålla de skyddsavstånd som länsstyrelsen rekommenderar. Nacka kommun ser därför fram emot en konstruktiv dialog kring alternativa skyddsåtgärder när de rekommenderade skyddsavstånden blir omöjliga att hålla.

Trafikverket

Trafikverket vill inledningsvis framföra att programmet är mycket ambitiöst. Bebyggelseutvecklingen stämmer överens med intentionerna i den regionala utvecklingsplanen där området utpekats ingå i den regionala kärnan för regioncentrum. Nacka trafikplats

Nygenererad trafik

Trots de välkomna och omfattande investeringarna i kollektivtrafiken kommer den kraftiga utbyggnaden att innebära nygenererad trafik, såväl gång- och cykel som biltrafik. Trafikverket anser att en fördjupad översiktsplan vore lämplig med bland annat gatustrukturer, trafikmängder och miljökonsekvenser. Trafikverket är införstådda med den snäva tidplan för utbyggd tunnelbana och nya bostäder som föreligger men vill framföra att en hel del utredningsarbete återstår. Trafikverket efterlyser tydligare hur huvudgatorna inom planområdet interagerar med övriga huvudgator inom tätorten i Nacka. För att skapa underlag för hur gatu- och vägnätet bör utformas behövs analyser över framtida reseefterfrågan tas fram. Analyserna bör innehålla ett antal scenarier som beskriver trafiksituationen på medellång sikt 2030 samt med blick mot 2050.

Övergripande trafiknät

I planförslaget ges förslag till övergripande trafiklösning för området. Trafikverket vill betona att en samlad trafiklösning i området är föremål för den partsgemensamma åtgärdsvalsstudien för väg 222 som skall inledas. Trafikverket vill dock framföra vissa principiella synpunkter i samband med planförslaget.

Värmdövägen

Värmdövägen utgör en viktig länk och kommer att bli än viktigare inomkommunal gata om Nacka ska bli stad. Värmdövägen har en viktig parallell funktion till Värmdöleden mellan Trafikplats Skuru och väg 260 Ältavägen), vilket även kommer att behövas framgent. Med de enligt avtalen samlade exploateringarna kommer vägen att behöva hantera fler fordon än idag. Vägen kan utformas som gata men samtliga parter bör vara medvetna om att nyproduktionen genererar ny trafik för vilket prioriteringar av gaturummet kommer behöva göras.

Väg 222 Värmdöleden

Nya anslutningar eller förändringar i anslutning till de prioriterade vägarna ska föregås av trafikanalyser och de ska lokaliseras och utformas så att de inte påverkar den nationella och regionala tillgängligheten negativt. Det är viktigt att ta hänsyn till behovet av utrymme för framtida trafikökningar, speciellt vid trafikplatser. Av denna anledning anser Trafikverket att kommunala anslutningar ej kan tillåtas i Trafikplats Skvalt, vilken är en renodlad korsning mellan två motorvägar.

En av bristerna i nuvarande trafiksystem såväl statligt som kommunalt, är att de befintliga trafikplatser som finns utmed sträckan är ofullständiga, dvs inte har relationer i alla färdriktningar. Programmet bör tydligare peka på att den långsiktiga planeringen bör utgå från att skapa ett system, där trafikplatserna är komplett utbyggda för att öka orienterbarhet och tillgänglighet i vägnätet. Detta behöver utredas närmre, bland annat i den partsgemensamma åtgärdsvalsstudien som skall inledas för väg 222. Trafikverket ställer sig frågande till om Nacka trafikplats kan klara av alla de funktioner som programmet redovisar. Det skulle kunna innebära att av- och påfartsramper i båda riktningar separeras från bussrörelser till terminalen samt lokaltrafik mellan Nacka C och området vid Nacka Strand. Trafikverket välkomnar planförslagets

principer med ny infrastruktur men hävdar samtidigt bestämt att området behöver ett starkare kommunalt vägnät som leder parallellt med motorvägarna

Byggnadsfritt avstånd

Trafikverket har behov av en byggnadsfri zon i vägens närhet. Trafikverket Region Stockholm hävdar att avståndet mellan motorvägens beläggningsskant och kvartersgräns bör vara *minst* 25 meter och därtill ytterligare 10 meter mellan kvartersgräns och byggnad, dvs. totalt 35 meter. För motorvägramper och länsvägar är motsvarande avstånd minst 15 + 10 meter. Väg 222 är en primär transportled för farligt gods och Länsstyrelsen i Stockholms län rekommenderar ett skyddsavstånd på 25 meter närmast transportleden. Trafikverket vill hänvisa till Länsstyrelsen.

Trafikverket anser att den princip, som bland annat använts på delar av Nordvästra Kungsholmen, med bebyggelse mot större trafikleder med syftet att skärma bakomliggande bebyggelse från buller och emissioner är positivt. Trafikverket noterar att planförslaget innehåller denna strategi men vill framföra att denna princip skall användas då hotell- eller kontorshus används som skärm. Vid miljöstödda miljöer anser Trafikverket att bostäder inte skall uppföras. Principen medför dock andra krav i planeringsskedet, såsom riskfrågor och miljö kvalitetsnormer. I fortsatt planarbete behöver mer detaljerade spridningsberäkningar för partiklar och kvävedioxid upprättas. Trafikverket anser att det skall säkerställas att tillgången till god luftkvalitet kan erhållas inom planområdet. Kommunen behöver även studera bullernivåer på skolgårdar och andra miljöer i området boende behöver för sin rekreation.

Tunnelförläggning av Värmdöleden

Trafikverket noterar att planförslaget innehåller bergtunnelförläggning av Värmdöleden i två olika förslag men Trafikverket framhåller att det saknas statliga medel för en sådan åtgärd och i likhet med vad som framgår i programförslaget ser inte heller Trafikverket detta genomförbart.

Överdäckning

Trafikverket ser positivt på att pröva möjligheten till överdäckning. Trafikverkets grundläggande förhållningssätt är att en överdäckning kan vara en möjlighet till stadsutveckling och förändrad markanvändning men samtidigt ska en överdäckning inte äventyra trafikanläggningens funktion, idag eller i framtiden. Överdäckningens längd och omfattning behöver utredas vidare. Yttrandet redovisar även vilka utgångspunkter som ska utredas och redovisas i ett tidigt skede utifrån respektive plats förutsättningar:

Östlig förbindelse

Trafikverket har ett uppdrag att utreda förutsättningarna för en Östlig förbindelse, som ska knyta ihop Södra- och Norra länken. Om planerna för Östlig förbindelse kommer till stånd kommer det att behövas en komplex trafikplats som binder samman relationer mellan väg 222 och Södra länken med Östlig förbindelse.

Kommentar:

Planprogrammets trafiksystem kan förefalla ryckt ur ett större sammanhang, men det är därför viktigt att påpeka att det i kommunen pågår ett arbete med en utvecklad strukturplan för västra Sicklaön. Inom strukturplanen görs många av de analyser som efterlyses i trafikverkets yttrande, t ex framtida trafikmängder på samtliga huvudgator och Värmdövägens framtida roll och utformning. Vad gäller anslutningar till väg 222 (Värmdöleden), anser kommunen att det är nödvändigt med både en fullständig trafikplats vid Nacka centrum och en anslutning från Skovavägens trafikplats till Skönsviksvägen för att åstadkomma ett bra trafiksystem. Hur detta system ska utformas i detalj kräver dock ytterligare utredningar och analyser i bland annat den åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för Nacka trafikplats som har startats i samarbete mellan Nacka kommun och Trafikverket. Denna ÅVS och det stadbyggnadsprojekt som avser

överdäckningen kan leda till anslutningarna till Värmdöleden får en annan utformning än den som redovisas i programmet.

I avsnittet byggnadsfritt avstånd redogör Trafikverket för rekommenderade skyddsavstånd, men nämner även i positiva ordalag hur man arbetat med avskärmande bebyggelse på nordvästra Kungsholmen, där avståndet mellan Essingeleden och omgivande bebyggelse är litet. Nacka kommun vill i en konstruktiv dialog komma fram till lämpliga avstånd utifrån bebyggelsens användning och utformning samt topografiska förhållanden.

Luftfartsverket

Planområdet ligger inom skyddsområdet för en av LFV:s radaranläggningar. Innan byggnadsobjekt över 20 meter i totalhöjd (inklusive master, ventilationsanläggningar etc. på tak), som ingår i programmets kommande detaljplaner, uppförs ska dessa remitteras till LFV för utredning av eventuell elektromagnetisk påverkan på LFV:s CNS-utrustning.

Kommentar:

De fråga Luftfartsverket tar upp kommer att beaktas i kommande detaljplaner.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket avstår från att lämna synpunkter i rubricerat ärende

Regionala organ

Södertörns brandförsvarsförbund

För att möjliggöra och underlätta räddningstjänstens insats är en snabb och säker framkörning en av de viktigaste delarna för att erbjuda alla som vistas i kommunen en trygg hjälp i händelse av nödläge. Detta förutsätter bra möjligheter till vägval från planerad nyetablering av brandstationen. En trafiklösning för att på kortast möjliga vis nå väg 222, i östlig respektive västlig riktning och även Saltsjöbadsleden, är en förutsättning. Detta gäller också för ambulanssjukvården som förslagsvis samlokaliseras på brandstationen. Brandförsvaret medverkar gärna i en gemensam dialog när mera detaljerade förslag tagits fram.

Kommentar:

En lokalisering av brandstationen till den nya platsen i förslaget förutsätter en anslutning till Skvaltans trafikplats så att både Värmdöleden och Saltsjöbadsleden kan nås.

Trafikförvaltningen, Stockholms läns landsting

Trafikförvaltningen, tillväxt, miljö och regionplanering och förvaltning för utbyggd tunnelbana lämnar ett gemensamt remissvar på planprogram för centrala Nacka.

Detaljplaneprogrammet för centrala Nacka innehåller utmärka förslag för att omvandla programområdet till en tät och blandad stad i en välintegrerad fysisk struktur. Detta är i linje med de regionala utvecklingsmålen som presenteras i RUFS 2010 samt med Nackas åtaganden i Stockholmsförhandlingen 2013. Föreslagen omvandling stärker än mer kollektivtrafikens möjligheter samt västra Sicklaön som en del av den centrala regionkärnan vilket är av stor betydelse för regionens samlade konkurrensförmåga. Det

är också mycket positivt att inriktningen är att vara en förebild för hållbart byggande genom bland annat dagvattenhantering, energieffektivisering, miljövänlig teknik, sunda materia och bullerdämpning. Nackas ambitioner när det gäller konst, offentliga platser samt urbana och gröna kvaliteter är mycket positiva och är en grund för positiva sociala konsekvenser. Det är också positivt att nya länkar skapas i gatunätet och att fokus ligger på att tillskapa en kvartersstruktur med sammanhängande parker, stråk och platser.

Busstrafik

En beskrivning av den framtida busstrafiken saknas i princip helt i planprogrammet.

Detaljplaneprogrammet beskriver att marken för befintlig bussterminal på Värmdövägen blir tillgänglig för andra ändamål efter det att den nya bussterminalen i anslutning till tunnelbanestationen har byggts.

Landstingets uppfattning är att den befintliga bussterminalen på Värmdövägen även fortsättningsvis behöver vara i bruk. Merparten av bussarna som angör här kommer inte att angöra den nya terminalen, utan att fortsätta köra längs Värmdövägen även efter tunnelbanan och den nya bussterminalen finns på plats. Således är det viktigt för den framtida bussförsörjningen att Nacka kommun avsätter tillräckligt med plats för hållplatser längs Värmdövägen.

Värmdövägens omvandling till stadsgata kan komma bli problematiskt, i synnerhet före det att tunnelbanan är färdigbyggd. Vikten av att bibehålla god framkomlighet för bussar genom området kan inte nog poängteras. Det är särskilt viktigt att man ser över framkomligheten mellan Värmdöleden och Värmdövägen. Landstinget vill gärna involveras i arbetet med den utvecklade strukturplanen. Landstinget saknar en tidplan för de omvandlingar som ska genomföras. I och med risken för att kollektivtrafikens framkomlighet begränsas under byggtiden är det av yttersta vikt att man upprättar en övergripande tidplan för områdets alla omvandlingar. En kontinuerlig kontakt bör upprätthållas med landstinget för att diskutera hur kollektivtrafiken på bästa sätt kan bedrivas under byggtiden.

Bussterminal

Landstinget samverkar med kommunen i arbetet med en ny bussterminal i centrala Nacka. Det bör tydliggöras att såväl byggande som ägande regleras i avtal mellan Nacka kommun och Trafikförvaltningen. Den nya bussterminalen bör beskrivas ytterligare i programmet inför ett antagande. Det är svårt att i samrådshandlingen av programmet skaffa sig en uppfattning om anläggningens lokalisering och funktioner. Det är väsentligt att kommunen, i det fall att en ny bussterminal helt eller delvis lokaliseras på en överdäckning av Värmdöleden, verkar för att en sådan anläggning kommer tillstånd för att inte förhindra bussterminalens tillkomst eftersom denna är väsentlig för kommunens framtida kollektivtrafiksystem.

Trafikförvaltningens stomnätplan

För att möjliggöra en attraktiv stomtrafik i enlighet med stomnätplanen behöver framkomligheten, såväl inom programområdet som i anslutande stråk utanför, vara mycket god. För programmet är det stomlinje M (Kungens kurva/Skärholmen – Orminge) och stomlinje G (Norrtälje – Gustavsberg) som berörs. Ett alternativ för att slå vakt om förutsättningar för en attraktiv stomtrafik kan vara att kommunen planerar för ett kollektivtrafikreservat genom programområdet. Ett sådant reservat behöver i sådana fall ha en utformning som möjliggör trafikering av såväl spårtrafik som stombusstrafik på eget utrymme. Stomnätplanen behöver omnämnas i programmet och de ovan angivna två stomlinjerna översiktligt beskrivas. De pågående stråkstudierna inom ramen för åtgärdsvalsstudien för stomlinjenätets framkomlighet behöver nämnas under avsnittet för pågående projekt.

Tunnelbana

Landstinget ser positivt på att kommunen så tydligt visar sin viljeinriktning på utvecklingen av centrala Nacka. Den bebyggelse som är planerad att genomföras före 2025, vid stationsuppgångar, möjliga etableringsplatser och arbetstunnlar, behöver ses över med avseende på när marken kan vara tillgänglig för ny bebyggelse. Arbetet med utbyggnad av tunnelbana behöver, för att kunna skötas rationellt, med så liten omgivningspåverkan som möjligt samt utan stora kostnadsökningar, ges de fysiska utrymmen som krävs fram till cirka 2025.

Tunnelbanedepå

Landstinget studerar alternativ till depåplacering inom Nacka kommun. Dessa ligger alla söder om Värmdöleden i anslutning till trafikplats Nacka. I det fall depåplacering sker i något av dessa lägen kommer depån till huvudsak ligga under mark men ha behov av att vissa utrymmen med dagsljus. Trolig placering av dessa sammanfaller med mark som i detaljplaneprogrammet är markerat för offentlig service. I det fall depån placeras i Nacka måste en analys göra om vilken verksamhet som kan kombineras med depåns funktioner.

Buller och vibrationer

Landstinget anser att utgångspunkten ska vara att nationella riktvärden för trafikbuller ska uppnås. I den fortsatta detaljplaneringen behöver eventuella störningar från kollektivtrafiken beaktas. För planerad bebyggelse som vetter mot gator som trafikeras av buss ska utformningen av fastigheterna ske så att Folkhälsomyndighetens riktvärden för lågfrekvent buller uppnås i sovrum. Den planerade bussterminalen kommer att generera störningar i form av buller vilket behöver beskrivas i programmet. Landstinget anser att planprogrammets text om buller ska kompletteras med beskrivning av påverkan från tunnelbana och Saltsjöbanan i form av buller och vibrationer enligt ovan. Landstinget anser vidare att buller och andra störningar från de delar av en tunnelbanedepå som är ovan mark ska beskrivas i programmet.

Saltsjöbanan

Saltsjöbanan är ett regionalt riksintresse vilket inte framgår av programförslaget. Det åligger Nacka kommun att beskriva vilka åtgärder som ska vidtas för att säkerställa riksintressets funktionalitet. Beskrivning av detta saknas i programmet. Det är positivt att Nacka överväger att genomföra en riskanalys för bebyggelse nära Saltsjöbanan. En sådan utredning bör med fördel synkroniseras med kommunens utbyggnadsplaner för Planiaområdet och andra planer längs Saltsjöbanan. Den planerade upprustningen av Saltsjöbanan kan komma att medföra en ökad trafikering vilket kan påverka delar programförslaget både vad gäller resmöjligheter och påverkan av buller.

Tunnelförläggning av Värmdöleden

När det gäller förslagen att tunnelförlägga Värmdöleden framstår en kortare tunnel som ett mer gynnsamt alternativ för busstrafik. Alternativen behöver dock utredas mer innan en samlad bedömning är möjlig att göra. En tunnelförläggning av Värmdöleden i framtiden får inte omöjliggöra en eventuell framtida förlängning av tunnelbanan eller möjligheterna att anlägga en tunnelbanedepå.

Övrigt

Det är positivt att en större cykelparkering planeras i Nacka centrum. Trafikförvaltningen ser gärna att det skapas goda möjligheter att parkera sin cykel i anslutning till all kollektivtrafik och vill uppmana till att kommunen planerar för sådana även vid Järla station. Nacka bör i samband med fortsatt planering av området verka för att minska parkeringsnormen i området. Begränsningar i biltrafiken är en förutsättning

för att öka kollektivtrafikandelen, vilket bör vara ett mål för planprogrammet. Överlag bör ansträngningar göras för att främja ett hållbart resande.

Kommentar:

Beskrivningen av busstrafiken är bland annat beroende av att det även hos Trafikförvaltningen finns en osäkerhet om den framtida linjedragningen. Texten i dokumentet har dock kompletterats något. Den befintliga bussterminalen vid Värmdövägen bör i framtiden kunna ersättas av vanliga busshållplatser. Exploatering av detta område är i programmet placerat i etappen efter 2025. Värmdövägens framtida utformning studeras i den strukturplan som tas fram för västra Sicklaön. Här föreslås en temporär lösning i avvaktan på att tunnelbanan ska vara på plats, med tanke på den mer omfattande busstrafik som kan bli nödvändig under denna period. I det fortsatta strukturplanarbetet avser Nacka kommun även att ha en dialog kring trafikförvaltningens stamnätsplan. Det är dock inte möjligt att i området åstadkomma ett reservat på eget utrymme för såväl spårtrafik som stombusstrafik. En lokaliseringsstudie av den nya bussterminalen har gjorts i samarbete med trafikförvaltningen. Denna visar att en lokalisering på eller i anslutning till en överdäckning av Värmdöleden är lämpligast för att erhålla en effektiv omstigning till tunnelbanan. Bussterminalens exakta placering och utformning kommer att utredas i det stadsbyggnadsprojekt som omfattar överdäckningen med omgivning. Lämpliga etableringsytor för tunnelbanebygget har i programmet undantagits från exploatering före 2025. En tunnelbanedepå är möjlig i området, men vidare utredning bör anstå i avvaktan på beslut om depå föreligger. Frågor om buller, vibrationer och cykelparkering kommer att beaktas i kommande detaljplaner. Programdokumentet har kompletterats med uppgiften att Saltsjöbanan är riksintresse.

Stockholms läns museum

Programmets redovisning av kulturhistoriska byggnader är inte konsekvent. I avsnittet planeringsföresättningar nämns inte samtliga byggnader inom området som är utpekade i kommunens kulturmiljöprogram. Varken Vikdalens skola eller Järla arbetarbostad är markerade på kulturmiljökartan på sidan 16. En kulturmiljö som inte nämns, men som kan komma att påverkas, är Nacka kyrkogård som gränsar till området. Under miljökonsekvenser anges de kulturhistoriska och arkitektoniska kvaliteterna i skolbyggnaderna. Att gymnasieskolan ersätts med bostäder skulle också kunna redovisas under miljökonsekvenser. Det anges att förslaget innebär en tydlig förändring av kulturmiljöer, men inte på vilket sätt eller hur omfattande förändringarna förväntas bli och vilka konsekvenser det kan få. Det skulle också kunna förtydligas vad det kan innebära att utveckla kulturmiljöer inom området.

Kommentar:

Arbetet med centrala Nacka startade redan 2007 och den karta med kulturmiljövärdering som finns på sidan 16 i programmet gjordes långt innan kulturmiljöprogrammet togs fram. På sida 13 finns dock en redovisning av kulturmiljöprogrammet och här nämns bland annat Vikdalens skola. Både Vikdalens skola och Järla arbetarbostad nämns även under avsnittet miljökonsekvenser. Det torde vara uppenbart att den tydliga förändringen av kulturmiljön beror på det stora bebyggelsetillskottet. Hur detta hanteras och hur befintliga kulturmiljöer ska kunna utvecklas kommer att behandlas i kommande detaljplaner.

Företag för teknisk infrastruktur

Nacka Energi

Inmatning och fördelningsstationer

Expansionen på Sicklaön innebär att det behövs en ny inmatning från regionnätet med tillhörande station. Detta innebär att det behövs ett E-område på 5000 kvm (100 x 50 m) för placering av en ny fördelningsstation. Anläggningen är koncessionspliktig vilket gör att det tar 4-5 år från ansökan tills att byggprocessen kan komma igång. Vår nuvarande fördelningsstation Järla på Värmdövägen mitt för Nacka Forum är centralt placerad inom sitt matningsområde. Enligt förslaget ser det ut som att byggnaden närmast fördelningsstationen är placerad för nära ställverksbyggnaden vilket måste säkerställas i planarbetet.

Nybyggnation

Elförsörjningen till planerade områden kräver ett nytt eldistributionsnät med ett flertal stationer. Vi har idag 16 transformatorer (exkl. Nacka Forum) inom området och vi bedömer att det behövs ca 20 stycken till, fram till år 2030. Vi förordar utomhusbetjänade stationer och behöver då tillgång till mark inom områdena för uppförande av transformatorstationer med en eller flera transformatorer i varje. Vi önskar vara med i ett tidigt skede i det övergripande planarbetet för att ta fram optimala placeringar av våra transformatorstationer i området som helhet. Om det blir aktuellt med inomhusbetjänade stationer måste vi utreda från fall till fall tillsammans med exploitören om det är tekniskt möjligt. Exploatören står då för eventuella merkostnader.

Yttrandet innehåller även en hel del detaljer och ekonomiska frågor som kommer att behandlas inom respektive detaljplan

Kommentar:

Efter diskussion med Nacka Energi har det framgått att den nya fördelningsstationen behövs någonstans på västra Sicklaön och inte nödvändigtvis i centrala Nacka. Detta blir därför i första hand en fråga för arbetet med strukturplanen för västra Sicklaön. En möjlighet är att en ny fördelningsstation byggs i centrala Nacka och då skulle befintlig station eventuellt kunna tas bort. Det finns därför en viss osäkerhet kring föreslagen bebyggelse vid den befintliga stationen och denna bebyggelse har därför flyttats till etapp 3 i planprogrammet. När det gäller framtida transformatorer så kommer inomhusbetjänade stationer snarast bli regel inom centrala Nacka på grund av programområdets täthet.

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall har inga anläggningar inom eller i närheten av planområdet och har därför inget att erinra.

Fortum värme

Programmet är väl genomarbetat och lyfter upp områdets potential på ett bra sätt. Det är dock viktigt att den framtida planeringen sker i samråd med bolaget eftersom området delvis berörs av ledningar som behöver tryggas i kommande planläggning samt dels också en panncentral. Det ger oss också möjlighet att långsiktigt planera och erbjuda fjärrvärme enkelt och kostnadseffektivt. Byggnation i närheten av panncentralen måste studeras särskilt med hänsyn till risk- och störningsfrågor.

Kommentar: Fortum Värme är en viktig samrådspart i det fortsatta planarbetet och kommer att involveras i ett tidigt skede i de detaljplaner som tas fram inom centrala Nacka.

Skanova

Skanova har många markförlagda teleledningar samt luftledningar inom planområdet. Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.

Kommentar: Skanova är en viktig samrådspart i det fortsatta planarbetet och kommer att involveras i ett tidigt skede i de detaljplaner som tas fram inom centrala Nacka.

Kommunala nämnder och verksamheter

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott

Det är viktigt att bebyggelsenivåerna inom kommande planarbeten inte minskas. Det är även viktigt att bevaka att kommunens ambition om att nya bostäder ska utgöras av 30% hyresrättsbostäder beaktas i framtida markanvisningar. Eftersom efterfrågan på kontorslokaler väntas vara begränsad fram till dess att tunnelbanan tas i drift bör det undersökas hur den kommunala mark som planeras för denna typ av användning bäst används under tiden så att den även innan byggnation är möjlig kan användas på ett positivt sätt för stadsutvecklingen.

Tillkommande bostäder i centrala Nacka skapar behov av en ny grundskola och cirka 5-8 nya förskolor. Flytten av verksamheter från gamla lokaler till nya moderna förväntas medföra positiva effekter på verksamheterna och ses därför som mycket positivt. Även en eventuell universitetsetablering ses som mycket önskvärt. Inom programområdet är det viktigt att få till stånd boenden för äldre, student- och ungdomsboenden, grupp- och servicebostäder. Tillgänglighet är viktigt att säkerställa särskilt för äldre och funktionsnedsatta. I en tät stad är det också extra betydelsefullt med ett fokus på barnperspektivet i all vidare planering. Att bibehålla ett idrottsområde i centralt läge med ambitionen att det även i framtiden ska vara en integrerad del i stadsdelen och Nacka stad men samtidigt vara lätt att nå för övriga kommuninvånare är klokt.

Det planerade markanvändandet tillskapar cirka 60 % av bostäderna och kontorsplatserna på kommunal mark. De ytor som lämnats oexploaterade, i form av naturmark, parker och platser för allmänna anläggningar anses spegla ambitionerna för den täta staden. Det framtida arbetet med detaljplanläggning av området bör lägga stor vikt på att balansera intäkter och kostnader så att de ekonomiska principerna om högre intäkter än utgifter för programområdet i sin helhet försvaras. Det bör dock poängteras att detta förmodligen inte kommer att kunna göras i varje enskilt detaljplanearbete och därför bör programområdet även i fortsättningen samordnas övergripande ur en ekonomisk synvinkel.

Vidare studier av möjligheten att förlägga Värmdöleden i tunnel bör genomföras. Detta ska dock inte ses som ett alternativ till den föreslagna överdäckningen och får inte inverka på den övergripande tidplanen för genomförandet av det föreslagna programmet.

Genomförandefrågor

Eftersom programförslaget innehåller en stor mängd nybyggnation bör stor vikt läggas på samordning och störningsförebyggande åtgärder under genomförandetiden. Den täta bebyggelsen och närheten till en stor mängd kontorsarbetsplatser bör ge möjligheter för gemensamma parkeringslösningar som skulle effektivisera utnyttjandet. Detta bör utredas vidare.

Kommentar:

De revideringar som gjorts efter samrådet innebär att viss bebyggelse tas bort eller blir lägre. Det finns däremot möjlighet att öka exploateringen något på andra områden och den totala exploateringen blir därför inte lägre. De flesta frågor som nämns i yttrandet har beaktats, men programmet styr inte var speciella typer av boenden ska komma till stånd. Detta kommer att utvecklas i detaljplanearbetet. Den ekonomiska balanseringen som nämns i yttrandet är av största vikt. Det är därför lämpligt att det efter att programmet antagits, startas någon form av samordningsprojekt för att kunna bedöma den ekonomiska statusen för hela centrala Nacka.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden är positiv till förslaget till detaljplaneprogram för central Nacka då det finns med flera olika idrotts- och fritidsanläggningar som en del av genomtänkt stadsmiljö. Fritidsnämndens vill betona att Järlahöjdens även fortsättningsvis ska vara ett betydelsefullt område för idrotten. När området är färdigbyggt är det angeläget att det finns minst lika mycket kapacitet för idrottsverksamhet som det finns idag. Detta är särskilt angeläget då det på Sicklaön för övrigt finns få ytor som kan utvecklas för idrottsändamål och antalet invånare kommer att öka betydligt.

De olika idrotts- och fritidsanläggningarna som kommer att finnas i området kan bidra till att skapa en levande och attraktiv stadsmiljö. Flera av de nya fritidsanläggningarna bör utformas som flexibla anläggningar där det är möjligt att utöva olika aktiviteter. Det är viktigt att det i ett tidigt skede görs en analys huruvida det är möjligt ur ett byggnadstekniskt och kostnadsmässigt perspektiv att bygga dessa flerfunktionsanläggningar eller om det inom detaljplanen behövs större yta för fritidsanläggningar.

När det gäller den nya byggnaden för idrottsverksamhet mot Värmdöleden och den föreslagna byggnaden med tre sporthallar och med en fotbollsplan på taket har fritidsnämnden flera synpunkter på innehåll/aktiviteter, utformning, mått och publikkapacitet. Även för de grönytor som finns i anslutning till idrottsplatsen finns ett flertal förslag rörande utformning och aktiviteter.

En centralt placerad fritidsgård med öppen fritidsverksamhet för ungdomar som ersätter den befintliga fritidsgården 2:an behövs i området. En lämplig placering är i anslutning till idrottsplatsen och betongparken, de grönytor som finns i anslutning till idrottsplatsen och i anslutning till den nya föreslagna grundskolan. Förskolan som är placerad bredvid Nacka aula uppfattar enheten inte som optimal då den skär av kopplingen till stråket från aulan mot idrottsanläggningarna, grönytorerna och egenorganiserade aktiviteter och lek samt tunnelbanan i öster. Denna yta kan vara lämplig för någon av de olika aktiviteter som föreslås i stråket med utrustning för spontan lek och idrott. Förskolan bör kunna placeras längre söderut i området. Fritidsnämnden är positiv till förslagen bollhall och näridrottsplats vid Järla skola.

Då behovet är stort av ytterligare fotbollsplaner föreslår fritidsnämnden att det i det fortsatta arbetet prövas om det är möjligt att anlägga ytterligare en fotbollsplan någonstans inom programområdet. Fritidsnämnden vill även pröva om det får att förlägga Ungdomens hus för äldre ungdomar och unga vuxna i området. Lämplig placering kan vara vid det centrala torget i närheten av kulturhus, gymnasium, stadspark och tunnelbaneuppgång. Fritidsnämnden vill betona att det är viktigt att nya anläggningar kan tas i bruk innan likvärdiga anläggningar rivs inom detaljplanen. Byggande av anläggningarna bör därför i största möjliga utsträckning ske en etapp innan rivandet av likvärdig anläggning.

Kommentar:

Fritidsnämnden tar upp olika typer av aktiviteter och deras placering. Programmet redovisar ett antal kvarter för välfärdsfastigheter som kan användas för många olika verksamheter, vilket kommer att utredas vidare under detaljplanearbetet. Placeringen av den fristående förskolan på Järlahöjden har justerats något.

Det har hittills inte bedömts möjligt att inrymma någon ytterligare fotbollsplan i området, men i överdäckningsprojektet går det givetvis att undersöka möjligheten till en mindre fotbollsplan på en överdäckning över Värmdöleden. Genomförandeplaneringen tas upp i yttrandet. Programmets etappindelning syftar just till att nya anläggningar ska kunna tas i bruk innan de äldre försvinner. Tidsplaneringen kommer emellertid bli betydligt mer detaljerad i det fortsatta arbetet.

Kulturnämnden

Kulturutbudet har stor betydelse för att skapa en levande och attraktiv centrummiljö. Programförslaget markerar att i centrala Nacka behövs fler publika anläggningar och aktiviteter för att stadsdelen ska bli mer attraktiv för stadsdelens och kommunens invånare. Förslaget nämner kulturhus, universitet, biografer, teater, lokaler för spontan aktivitet eller utställningshallar. Förslaget nämner också att Nacka aula med sin unika akustik och goda arkitektur bör bevaras och kan kompletteras med exempelvis verksamheter med kulturell inriktning.

Konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet anses i programförslaget förstärka samband och knyta samman stadsdelen och samtidigt skapa trygghet, engagemang och delaktighet. Målpunkter och mötesplatser så som tunnelbanestationer, kollektivtrafikknudpunkter och torg har alla potential att utvecklas till konstnärliga gestaltningsplatser. Stadsparken kan utvecklas till ett konstcentrum och berikas med t ex scen, temporära konstutställningar och skulpturstråk. Med stöd av Öppna konsten – vision och strategi för arbetet med konst i det offentliga rummet antagen av Kommunfullmäktiga 2010 kan arbetet integreras i befintliga processer i stadsutvecklingen.

Kulturnämnden tillstyrker förslaget till detaljplaneprogram för centrala Nacka under förutsättning att programförslaget tar i beaktande och förstärker programförslaget med nedanstående synpunkter:

- Vattentornet i Jarlaberg läggs till i listningen av kulturhistoriska byggnader som viktiga att bevara. Dokumentation av kulturhistoriska miljöer och byggnader bör genomföras innan exploatering äger rum.
- Dokumentation och planering för konstverk som kommer att behöva omplaceras eller ev. tas bort i samband med rivningar, om- och nybyggnationer.
- Kulturhuset kan med fördel inrymma ytor för skapande verksamhet tillgängliga för områdets skolor under dagtid för slöjd och bildämnen. Lämplig placering är vid tunnelbanestationen och det centrala torget i kant med stadsparken. Kulturhuset blir på så sätt integrerat i stadsdelen och lätt att nå för övriga kommuninvånare och besökare. Genom sin placering i anslutning till stadsparken och torget kan verksamheterna spilla ut och ge liv till stadsmiljön.
- Musik och kulturskolor i kommunen har stort behov av verksamhetsspecifika lokaler för att möta behovet bör lokaler finnas i skolor för barn upp till 12 år för att stödja närhetsprincipen. Planeras in i samråd med kultur och fritidsenheten vid ny- och ombyggnation.
- Nacka aula rustas och ett musikkluster etableras i samklang med skolor i området med musikprofil och musikskolor i Nacka med verksamhet på Sickla ön.
- Förskoleplaceringen vid Nacka aula omplaceras, längre söderut, för ett mer ostört läge.

Kommentar: De flesta frågor som tas upp av kulturnämnden behandlar olika typer av aktiviteter och deras placering. Programmet styr inte detta utan redovisar ett antal kvarter för välfärdsfastigheter som kan användas för många olika verksamheter, vilket kommer att utredas och diskuteras vidare under detaljplanearbetet. Utvecklingen av befintliga lokaler är inte heller någon fråga som behandlas i programmet. Placeringen av den fristående förskolan på Järlahöjden har justerats något. Texten om kultur har kompletterats i samråd med kultur- och fritidsenheten och möjliga lägen för kulturverksamheter har

markerats på kartan för välfärdsfastigheter. För beskrivningen av kulturhistoriska miljöer gjordes en inventering 2007. Den har senare kompletterats med uppgifter ur kulturmiljöprogrammet. Behovet av dokumentation av kulturhistoriska miljöer mm avses att utredas tillsammans med kultur- och fritidsenheten.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutar att tillstyrka förslag till detaljplaneprogram för centrala Nacka under förutsättning att hänsyn tas till utbildningsnämndens synpunkter.

Förslaget tar hänsyn till kommande behov gällande förskole- och skolplatser och behovet av samlokalisering med fritids- och kulturverksamheter. För de förskolor som är planerade i flerfamiljshus är det viktigt att utemiljön planeras på ett sätt så att risken för konflikter med de boende minimeras. Erfarenhet från förskolor som är placerade i bostadshus är att de boende ofta har synpunkter på ljudnivån från förskolegården. Möjligheten att placera förskolor tillsammans med verksamheter/arbetsplatser bör beaktas i kommande planering av centrala Nacka.

Enligt skollagen ska förskole- och skolplatser erbjudas i barnets närområde. I förslaget till detaljplaneprogrammet för centrala Nacka planeras förskolor- och skolor så att skollagen uppfylls. I förslaget föreslås dessutom en samlokalisering av skola-, fritids- och kulturverksamheter vilket innebär att barnen ges möjlighet att delta i olika aktiviteter utan att behöva resa. Nya effektiva gymnasielokaler kommer att understödja elevernas läroprocesser.

Kommentar:

Möjligheten att placera förskolor tillsammans med verksamheter/arbetsplatser kommer att utredas i kommande detaljplaner.

Natur- och trafiknämnden

Grönstrukturen bör kompletteras så att attraktiva rekreationsstråk och gröna korridorer kopplar samman Ryssbergen med Nyckelvikens naturreservat och med grönområden längs Järla sjö och vidare söderut mot Nackareservatet. En överdäckning av Värmdöleden bör innehålla en ”grön korridor” (ekodukt) som kan överbrygga barriären Värmdöleden för såväl människor som växt- och djurliv. Med ökat befolkningstryck kommer behov av högre kapacitet i idrotts- och rekreations-anläggningar samt lekmiljöer. Den planerade stadsparken bör ha en storlek som gör att den kan fylla flera behov t.ex. mötesplats, lugn och vila, skönhet och aktivitet.

Det nu presenterade programförslaget för centrala Nacka innebär att delar av värdefull natur bebyggs. Det gäller framförallt området mellan stadshuset och Vikdalsvägen, utmed Värmdövägen samt norr om Värmdöleden, del av Ryssbergen. Andra delar med höga naturvärden föreslås sparas som natur-/grönområden. Detta gäller framförallt den betydelsefulla naturen i anslutning till skol- och idrottsområdet, vilket är positivt (Se karta sid 17 i programmets samrådsversion). I arbetet med att ta fram en utvecklad strukturplan för Västra Sicklaön, har en nätverksanalys för biologiska samband tagits fram. En konsekvensbeskrivning av programförslaget har just färdigställts. Resultatet bör användas/inarbetas i nya detaljplaner för att inte bryta, utan stärka, betydelsefulla gröna samband. Den regionala grönstrukturens funktion i de ”gröna kilarna” ska respekteras.

Mini-ÅVC;er ska placeras så tätt att de finns inom 500 m från boende. Detta innebär att det i Nacka stad ska planeras in minst 13 st. mini-ÅVC;er, varav 2 st. i centrala Nacka. I övrigt tycker vi att texten ger en bra beskrivning av avfallshanteringen. För närvarande pågår fler utredningar och studier inom

programområde. Det är viktigt att resultaten av dessa studier inarbetas i kommande arbete med detaljplaner som bygger på programförslaget.

Kommentar:

Den planerade stadsparken har utökats för att rymma fler funktioner. Norr om Skönviksvägen har en mindre granskapspark tillskapats. Överdäckningen av Värmdöleden har markerats som en grön yta i programmet och utformningen kommer att studeras i detaljplanläggningen. Flera gator i centrala Nacka har tillräcklig bredd för att rymma dubbelsidig trädplantering och kommer att utgöra gröna stråk i området. Programmet har kompletterats med 2 st. mini-ÅVC enligt utredningen för Nacka stad och den utvecklade strukturplanen.

Socialnämnden

Socialnämnden tillstyrker förslaget till detaljplaneprogram för centrala Nacka på Sicklaön, Nacka kommun under förutsättning att hänsyn tas till Sociala kvalitetsenhetens yttrande:

Socialtjänstens behov av bostäder mellan åren 2015-2030 kommer att öka markant. Kommunens stora utbyggnadstakt och demografin visar att cirka 500 bostäder för äldre, 100 lägenheter för personer med funktionsnedsättning och ett stort antal bostäder för bl a flyktingar kommer att behövas. Med närheten till kommunikationer, service, handel och kultur är centrala Nacka ett lämpligt område för ett större särskilt boende för äldre vilket gärna placeras i anslutning till en park, ett torg, eller grönområde. Det kan med fördel lokaliseras tillsammans med en förskola, ungdomsbostäder, kultur- och fritidsverksamheter. Därigenom kan lokaler samnyttjas vilket främjar social hållbarhet och ger ekonomiska fördelar. Enligt majoritetsprogrammet för 2015-2018 ska äldrenämnden också verka för att trygghetsboenden och seniorbostäder med olika upplåtelseformer byggs.

Det finns också behov av bostäder för personer med funktionsnedsättning, en gruppboende och en serviceboende och ett antal handikappanpassade bostäder. En enhet består av mellan 6 till 12 lägenheter samt gemensamhets- och personallokaler. Bostäderna bör vara upplåtna med hyresrätt och integreras bland de övriga bostäderna. För att tillgodose behovet av bostäder för bl a flyktingar behövs billiga hyresrätter i olika storlekar. Det är därför av största vikt att socialtjänsten får tillgång till en viss andel av dessa.

Kommentar: Planprogrammet styr inte lokaliseringen av olika typer av boenden och redovisar inte heller något exakt behov av olika boendeformer. Däremot redovisar programmets karta för välfärdsfastigheter möjliga lägen för ett särskilt boende för äldre. De frågor som tas upp av Sociala kvalitetsenheten är dessutom tydligt belysta i programmets text och kommer att beaktas i de detaljplaner som tas fram inom programområdet.

Äldrenämnden

Äldrenämnden tillstyrker förslaget till detaljplaneprogram för centrala Nacka på Sicklaön, Nacka kommun under förutsättning att hänsyn tas till Sociala kvalitetsenhetens yttrande (se Socialnämndens yttrande)

Kommentar: Se kommentar till Socialnämndens yttrande.

Välfärd skola

Som framgår i detaljplaneprogrammet är skol- och idrottsområdet en viktig plats för unga och den direkta närheten mellan skolor, kultur och idrottslokaler har satt sin prägel på skolorna i området och ökat möjligheterna för skolorna att nå kunskapskraven. Vi ser positivt på fortsatt utbyggnad av idrottshallar/-lokaler och betonar vikten av att Nacka aula finns kvar, då båda Järla skola och Ekliden ansvarar för musikklasser samt att vi har ett utvecklat samarbete med Nacka musikskola. Det är av stor betydelse att såväl idrott som kultur (musik men även andra konstformer) ges ett betydande utrymme i utformningen av centrala Nacka.

Eklidens skola/Kristallens förskola/Järla skola

Det är av stor vikt att möjlighet till varutransporter finns till Eklidens skola. Läget mellan Eklidens skola och "fristående förskola" (Kristallens förskola) behöver därför utökas för att undvika olyckor. Vi föreslår att den "fristående förskolan" flyttas österut och vrids 90 grader. Då Ekliden inte längre kan använda Nacka gymnasiums matsal och kök behöver ny matsal och kök byggas i Eklidens lokaler. Vi vill också betona vikten av att det finns en större idrottshall i nära anslutning till Järla skola.

"Nya" Nacka gymnasium

Det är positivt med närhet till universitet och tunnelbana, men Nacka gymnasium bör inte ligga så nära Nacka Forum och T-baneuppgången som detaljplanen visar. Vi föreslår att Nacka gymnasium förläggs närmare idrottsanläggningar och sporthallar. Vi anför följande argument:

- För elever och de lärare som undervisar i idrott och annat ämne innebär de relativt långa förflyttningarna till idrottsanläggningar och sporthall svårigheter och lägre effektivitet.
- Att ligga så nära Forum och T-baneuppgång kan innebära oönskade besökare på skolan vilket är en säkerhetsrisk. Närheten kan också innebära att eleverna uppehåller sig i Nacka Forum och i T-banan i större utsträckning med risk för bl.a. skolk och irritation från affärsidkare, kunder och resenärer.
- Närheten till motorvägen innebär en sämre ljudmiljö och mer avgaser. Även vid flytt närmare idrottsanläggningar föreslår vi att motorvägen däckas över utanför skolan och att den nya ytan används som skolgård/park för Nacka gymnasiums 3000 elever. Även gymnasieelever behöver tillgång till en ändamålsenlig utemiljö och torget framför skolan är för litet för mängden elever och studenter och det finns risk för negativa synpunkter från boende och affärsidkare då torget troligen främst är avsett för allmänheten.

Övriga synpunkter, Nacka gymnasium

Nacka gymnasium önskar erbjuda yrkesutbildningar även i fortsättningen. Då vi föreslår att den nya skolan ska vara dimensionerad för 3000 elever (mot dagens 2100) bör antalet yrkesutbildningar utökas vilket medför andra lokalbehov än de nuvarande. Det är därför av stor vikt att det "nya" Nacka gymnasium anpassas för att kunna erbjuda yrkesutbildningar. I programmet framgår att i det område där Nacka gymnasium och universitet är placerade ska byggnaderna ha "öppna och aktiva bottenvåningar". Vårt förslag är att Nacka gymnasium undantas från det för att skolan ska få en inbjudande entré med reception, cafeteria, skolbibliotek, skolrestaurang samt för att kunna garantera säkerheten på ett bättre sätt. En skola är ingen allmän plats och skolan ska kunna garantera elevernas säkerhet och trygghet.

Förslaget är att Nacka gymnasium byggs på höjden, oklart hur högt. Vi har svårt att lämna synpunkter på hur det påverkar skolverksamheten då vi inte känner till någon skola som byggts så och fungerat väl. Det vi dock ser som en svårighet är att många aktiviteter sker samtidigt i en gymnasieskola och att stora

elevgrupper måste förflytta sig på en gång vilket ställer höga krav på hur förflyttningarna ska ske i byggnaden. Höga krav bör också ställas på möjlighet till utrymning vid t ex brand och hot.

Transporter och parkeringsmöjligheter

Det är viktigt att trafikleder är dimensionerad för de nödvändiga transporterna av t.ex. livsmedel (för Nacka gymnasium: mat för 3300 personer/dag!), byggmaterial, fastighetsservice, färdtjänst och taxi för funktionshindrade samt vanliga persontransporter till och från förskolor och skolor. Vi uppmuntrar utbyggd kollektivtrafik och att alla i möjligaste mån använder kollektiva transportmedel, men detaljplaneprogrammet behöver tydliggöra parkeringsmöjlighet för cyklar, mopeder och bilar i anslutning till förskolor och skolor. Detta berör elever och personal, men även föräldrar/vårdnadshavare (i synnerhet vid förskolor).

Kommentar:

Placeringen av den fristående förskolan på Järlahöjden har justerats något. Dess exakta placering och utformning kommer att utredas i detaljplanläggningen. Detta gäller även varutransporter och andra behov för Eklidens skola. I planprogrammet har gymnasiets närhet till bra kommunikationer prioriterats före en absolut närhet till föreslagna idrottsanläggningar. Avståndet mellan förslagets gymnasium och bollhallar är ändå inte längre än cirka 250 meter. De eventuella nackdelar som finns med den föreslagna placeringen bör kunna hanteras i den fortsatta planeringen. I den kommande detaljplaneringen kommer gymnasiets storlek och innehåll att analyseras. Byggnadens höjd och utformning kommer att utredas och verksamhetens olika behov beaktas.

Nacka musikskola

Nacka aula

Nacka aula är den enda konsertscenen i Nacka som rymmer upp till 600 sittande. Aulan är också unik i sin utformning och akustik vilket gör den är mycket uppskattad som repetitions- konsert- och inspelningslokal för många olika aktörer. Den används även som föreläsningslokal och av grundskolor för olika avslutningar. Nacka aula används som inspelningslokal även under dagtid. Det har idag varit möjligt med den utformning som finns idag. I planförslaget placeras idrottsanläggningar och en nyplacerad förskola i direkt anslutning till aulan. Här kan akustiska överhörningsproblem uppkomma. Vi föreslår att man försöker begränsa överhörningen från idrottsanläggningarna.

Transporter och parkeringsmöjligheter

För att Nacka aula fortsatt ska användas till liknande tillställningar behövs en hög tillgänglighet för transporter. Det gäller bland annat instrument, scenbyggen, fastighetsservice, taxi och tillgänglighet för funktionshindrade. Många av de föreställningar och konserter som genomförs sker på kvällar och helger. Besökare till Nacka aula använder både kommunala medel men även bil till dessa olika evenemang. Vi föreslår att parkeringsmöjligheter och transportmöjligheter till och från aulan mer tydligt framgår i planförslaget.

Nacka musikskola

Nacka musikskola har idag en omfattande del av sin verksamhet i området. I etapp 2 presenteras en etablering av en ny grundskola som även ska innehålla lokaler för fritids- och kulturverksamheter intill den nya stadsparken. Vid en placering närmare Nacka aula kunde lokalerna användas även för att utveckla aulans aktiviteter. Aulan har idag behov av en större yta bredvid scenen och av en bättre entré för besökare. Vi föreslår att etableringen av de nya kulturlokalerna med grundskola istället placeras i närheten av Nacka aula. Lokaliseringen kunde byta plats mellan den nyplanerade förskolan och den nyplanerade

grundskolan. Vi föreslår att grundskolans nya föreslagna placering därmed kan utnyttjas till att utveckla Nacka aulas verksamhet och entré.

Allmänt lokaler för kulturell verksamhet

I förslaget till detaljplaneprogram för centrala Nacka är fritidsaktiviteter ämnade för idrott väl utmärkta och tydligt markerade. Lokaler eller ytor mer avsedda till den omfattande kulturella fritidsverksamheten (musik, dans, drama, bild, bibliotek och fritidsgårdar) lokaliseras inte på samma enkla sätt. Idag har alla musikskoleanordnare, såväl kommunal som privata, svårigheter att hitta lokaler för sin verksamhet. En intressekonflikt gällande lokaler kan med nuvarande programförslag uppstå för Nacka musikskola. Eklidens skola står utan matsal och kommer behöva lösa den situationen. Vi föreslår att lokaler med inriktning för musik- och kulturverksamhet tydliggörs mer i programförslaget.

Kommentar:

Nacka musikskola tar upp en rad viktiga frågor som kan lösas inom de kommande detaljplanerna eller genom ren verksamhetsplanering. Nacka Aulas akustik är välkänd och dess befintliga funktion ska självklart prioriteras i den fortsatta planeringen. Transporter och parkeringsmöjligheter kommer också att utredas i detaljplanearbetet. I Planprogrammet öppnas för möjligheten att en ny grundskola även skulle kunna innehålla fritids- och kulturverksamhet, men naturligtvis är inte programmet styrande för var varje specifik verksamhet hamnar.

Större fastighetsägare/exploatörer

Nacka Mark och Exploatering KB (NMEKB)

NMEKB med sitt markinnehav på Ryssbergen kan och vill vara en del i denna process med att bygga stad i Nacka. En stad kräver ett i alla riktningar finmaskigt gatunät, där blandtrafik utgör en central del. Den största utmaningen för Nacka kommun härvid, är att överbrygga barriärer i nord-sydlig riktning och skapa nya kopplingar, allt för att på så sätt få till stånd en helhet av de olika ingående delarna. Ryssbergen är enligt NMEKB en sådan del, en viktig länk mellan Kvarnholmen och den centrala kärnan, där barriäreffekterna kan minskas i den nord-sydliga riktningen, genom att i samklang med naturen skapa förutsättningar för boende, arbete, service samt tillgänglighet till grön- och strövområden.

Ryssbergen kommer att bli det största grönområdet på Västra Sicklaön och kommer rent geografiskt att ligga nära kärnan av en T-banestation. När stadskärnan förtätas, kan det förväntas bli ett stort antal besökare i området. Det är då rimligt att utvecklar tillgängligheten och öka kvaliteterna där. Området upplev idag som otryggt och mycket bullerutsatt. En bebyggelse som kantar parkrummet, med tydligt gränssnitt, minskar bullret och skapar förutsättningar för att allmänheten skall känna sig trygg.

NMEKB har utfört omfattande utredningar beträffande säkerhets-, emissions- och bullerpåverkan på Ryssbergen. Resultatet av dessa ger vid handen att byggnader i form av en blandning av lokaler och bostäder är fullt möjlig. Många miljöpåverkande nackdelar kan minskas eller elimineras genom tillkomsten av bebyggelse, exempelvis kommer grönområdet att upplevas tystare. Bebyggelse bidrar också på ett aktivt sätt till att minska det svaga nord-sydliga sambandet genom att som en länk knyta samman stadsdelarna och skapa tydliga samband mellan urban- och grönstruktur.

Trafikverket har avslutat en förstudie och har nu påbörjat vägplan för genomförandet av påfart till väg 222 från anslutning till väg och tunnel genom Ryssbergen till Kvarnholmen, trafikplats Kvarnholmen. Påfarten avses i det pågående arbetet, förläggas nära och delvis parallellt med väg 222. Det är härvid av betydelse att förbindelsepunkten/påfarten förläggs så att tillfart på rationellt och stadsmässigt sätt kan tillskapas för att

bebyggelse på Ryssbergen skall kunna möjliggöras. Det är därmed av vikt att Nacka kommun och NMEKB i samråd med Trafikverket, inventerar och samordnar sina intressen för att få fram till det stadsmässigt och trafiktekniskt bästa utfallet.

Kommentar:

I programmet har bebyggelsen på Ryssbergen väster om Kvarnholmsförbindelsen placerats i etapp 1 eftersom den kan genomföras så snart Kvarnholmens trafikplats är klar. En samordning av dessa projekt ligger även i Nacka kommuns intresse. Det är även fördelaktigt med en tidig exploatering för verksamheter på Ryssbergen då det skulle kunna frigöra annan mark inom programområdet. De kvarter som ligger öster om Kvarnholmsförbindelsen har däremot placerats i etapp 3, eftersom detta markområde är en lämplig etableringsyta för tunnelbanebygget.

Elverkhuset AB

Som ägare till fastigheterna Nacka Sicklaön 134:26 och Nacka Sicklaön 138:4 ställer vi oss mycket positiva till framtagandet av detaljplaneprogrammet. Vi har samsyn till den omfattande redogörelsen och framförs i programmet rörande de många faktorer och kvaliteter där hänsyn måste tas för att föra Nacka till en attraktiv hållbar stad med egen karaktär och identitet.

Våra fastigheter ingår i redovisat område för etapp 1, som programmet säger kan byggas oberoende av förändringar i den övergripande infrastrukturen. Våra synpunkter är mer att beakta som förklarande och förtydligande av i programmet framförd formulering, speciellt för det som rör etapp 1 och då i skenet av våra redovisade förslag i den redan inlämnade ansökan om planbesked för Elverkshustomten.

Området mellan stadshuset, Värmdövägen och Vikdalsvägen

Våra redovisade förslag visar att det med bra resultat är möjligt kunna frångå målsättningen att alltid åstadkomma slutna gaturum/kvarter. De visar på bättre kvalitet vad gäller ljus, sol och utsikt för såväl bostäderna som det bakomliggande Stadshuset. I ett av våra förslag redovisas den högre ”signaturbyggnad” som förslaget åsyftar. Våra redovisade förslag har sett det som viktigt visuellt framhålla stadshuset både som byggnad rent arkitektoniskt och som symbol för den goda staden. Ett slutet kvarter framför skulle inte göra den ambitionen möjlig.

I bilaga till vår ansökan som planbesked framför vi att planområdet bör omfatta förutom Elverkshustomten även den kommunägda planerade parken söder om vår fastighet dvs. del av Sicklaön 10:11 och hela 146:19 söderut mot Värmdövägen. Detta med tanke på att de verksamheter som planeras i hela bottenplanet på våra förslag ligger i front mot och därmed bör anpassas till det offentliga rum/stadspark som avses tillskapas och som vi benämner ”Bryant Park, Nacka”. Vi tror också att för infrastrukturen nödvändiga tekniska installationer som beskrivs berör nämnda fastigheter på sätt att de bäst och gemensamt bör ingå i planområdet.

Området vid Järla station

Vår nyförvärvade fastighet Nacka Sicklaön 138:4 ligger just intill Järla Station, som också enligt vår bedömning blir en viktig knutpunkt mellan Tunnelbanan, Saltsjöbanan och Värmdövägen, inte minst för arbetspendling. Frågan om huvudmannaskap för ett stationsprojekt vid Järla Station upplever vi som att det behövs tydliggöras i programmet. Förslagsvis kan ett särskilt ”stationsprojekt” startas i ett tidigt skede i etapp 1. Vi avser snarast redovisa tankar hur Sicklaön 138:4 bäst kan utvecklas med tanke på sitt unika läge.

Genomförande

Som tidigare framförts bedömer vi att våra redovisade förslag mycket väl kan inordnas i det programarbete och den översiktliga planering som pågår för området. Vi ser en fördel med att vår ansökan om planbesked för Elverkshuset tidsmässigt samordnas med processen för planprogrammet. Vi är angelägna om att snarast komma i gång med Elverkshustomten, medan området vid Järla station kräver ytterligare studier. Med hänsyn till angelägenheten att komma igång med Nacka Sicklaön 134:26 önskar vi så snart det är möjligt att träffa ramavtal med kommunen som grund för kommande exploateringsavtal och planavtal om fastighetsbildning för att skapa ändamålsenliga fastigheter, där vi också ser behovet av 3-dimensionell fastighetsbildning, t ex underjordisk parkering mm. Vi önskar få ökad tydlighet för huvudmannaskapet för tunnelbanan och dess anordningar vid Järla station. Föreslagen princip för kostnadsfördelning för allmänna anläggningar i relation till exploateringsgrad godtas.

Kommentar:

Elverkshuset har lämnat in en ansökan om planbesked med tre alternativa förslag och förordat ett av dessa, vilket även framgår av yttrandet. Alla tre förslagen stämmer med planprogrammets struktur och programmet tar inte ställning till detaljutformningen av kvarteren. Denna fråga kommer att lösas i detaljplanearbetet som startas så snart planprogrammet antagits.

Lundagrossisten

Lundagrossisten äger fastigheten Sicklaön 41:4 på Lokomobilvägen 4 där vi har uppfört en byggnad för vår verksamhet och skall fortsätta med denna verksamhet framgent. Vi vill också utveckla fastigheten med att bygga 3-4 våningar bostäder uppe på befintlig byggnad.

Kommentar:

Programmet redovisar endast en möjlig exploatering av kvarteret. All framtida exploatering är beroende av fastighetsägarens intresse.

Unibail – Rodamco

Vi är mycket positiva till det mycket ambitiösa programmet för centrala Nacka som visar hur området kan utvecklas och skapa en attraktiv och levande stadsmiljö. Unibail-Rodamco önskar aktivt delta i utvecklingen av centrala Nacka för att skapa en attraktiv och levande stadsmiljö av centrala Nacka och i synnerhet av punkterna A-G enligt nedan:

A: Utveckling av Vikdalsvägen

- Byggrätter bostäder som kopplas till centrum
- Stråkuppbyggnad för att aktivera fasader och utemiljö

B: T-bana och bussar

- Lokaliseringsutredningar, utformning och placering av uppgångar
- Kopplingar till centrum för stråkuppbyggnad ovan och under mark

C: Utveckling av Skvaltans väg

- Byggrätter inom markerat område
- Kopplingar till centrum och visibilitet för Värmdöleden

D: Utveckling av Gamla Värmdövägen

- Byggrätter inom markerat område
- Kopplingar till centrum för stråkuppbyggnad

E: Trafiklösning och avfarter från Värmdöleden

- Med ökad exploatering krävs komplett trafikplats och kapacitet som klarar framtida trafikflöden

- Trafiklösningar som kan kombineras med överdäckning, bussterminal och attraktiva byggrätter och miljö

F: Utveckling av Forumvägen

- Framtida överdäckning/inbyggnad
- Park på tak och butiker i gatuplan

G: Visibilitet, accesser och flöden kring hela Nacka forum

- Värmdöleden, Skvaltans väg, Vikdalsvägen, Gamla Värmdövägen
- Utvändiga flöden och stråkuppbyggnad kring centrum och hur vi skapar aktivitet för att kunna skapa attraktiva fasader med butiker i gatuplanet
- Fasader och utvändigt skyltning mm

Under hela planeringen och utvecklingen av centrala Nacka är det viktigt att vi skapar god tillgänglighet, visibilitet, enkel angoring för bil och tydliga stråk gc-trafik. I detta sammanhang kan det vara bra att känna till att Nacka Forum idag innehåller 55 000 kvm butiker och service fördelat på 150 butiker och 14 000 kvm kontor och har 6,5 miljoner besökare årligen. Därför är möjligheterna att kunna utveckla centrum och kopplingar till T-bana/bussar och att bekvämt kunna handla och passera igenom centrum mycket viktiga förutsättningar i den fortsatta planeringen. Även att det skapas attraktiva utemiljöer och fasader i och omkring centrum är mycket viktigt och i synnerhet en utveckling av Forumvägen, som idag upplevs som en tråkig baksida till centrum.

Vi önskar delta i arbetet med lokaliseringsutredningar kring tunnelbana och ny bussterminal och hur uppgångar och kopplingar till centrum bäst utformas samt planering av genomförandefrågor med etappindelningar, skedesplaner och TA-planer för att skapa en bra tillgänglighet och miljö under hela byggtiden. På motsvarande sätt önskar vi delta i planeringen, utvärdering och genomförande av förslag till nya trafiklösningar/trafikplatser och med anslutningar till Värmdöleden. Vi är mycket positiva till förslag på en överdäckning av Värmdöleden, men anser att det är viktigt att en finansiering av en sådan lösning utreds i ett tidigt skede för att säkerställa att överdäckningen är ekonomiskt möjligt att genomföra.

Vi föreslår att en gemensam mötesform skapas mellan Unibail-Rodamco och Nacka kommun dels för övergripande diskussioner kring organisation och samarbetsformer och dels för direkt deltagande i arbetsgrupper med framtagning av detaljplaner och utredningar avseende område A-G enligt ovan. Unibail-Rodamco önskar även aktivt delta i utvecklingen och genomförande av dessa områden och har stort intresse av att kunna förvärva mark och byggrätter och vara med att skapa nya Nacka.

Kommentar:

Detaljplan för bostadsbebyggelse vid Vikdalsvägen och konvertering till bostäder för del av höghuset kommer att statas när planprogrammet antas. Detta arbete sker i nära samarbete med Unibail-Rodamco, som även är en viktig part i det stora stadsbyggnadsprojekt som omfattar överdäckning av Värmdöleden, tunnelbanestation och ny bussterminal. Nacka kommun önskar även en fortsatt dialog kring Unibail-Rodamcos övriga tankar om Nacka forums utveckling. För en levande stad är det i detta sammanhang viktigt med gångstråk som är öppna dygnet runt.

Föreningar

Nacka Hembygdsförening

Järlaledens anslutning är tveksam och det är inte visat vilken trafikmängd som kommer belasta den. Föreningen anser att det kommer bero på hur det blir med koppling mellan Planlavägen och Värmdövägen, hur trafik till Nacka västerifrån ska styras; via Värmdöleden, Värmdövägen eller Järlaleden. Föreningen säger också att en sväng runt ett helt kvarter med tre 90-graderskorsningar innan man når Värmdövägen blir det svårt att få en bra lösning för cykelbanor. Vidare anser föreningen att Saltsjöbanans barriär mot Järla sjö och Ekudden måste brytas. Det gamla förslaget med en gångtunnel under banan från det nordöstra hörnet av Järla sjö bör också prövas. Det är viktigt att sambandet mellan tunnelbaneuppgång och Järla stations perrong får en bra lösning.

Föreningen anser att det är utmärkt att ”det centrala parkstråket” görs tillgängligt och till en mötesplats för olika aktiviteter. Men det är nödvändigt att inte stråket skärs av från den lilla stadsparken genom placering av byggnaden norr om stadshuset. Vidare skriver föreningen att Ryssbergen består av en unik skogsmiljö med naturmark nära Stockholm. Möjligen skulle väganslutningen till Birkavägen kunna förläggas alldeles intill Värmdöleden med endast en låg verksamhetsbebyggelse norr om som bullerskydd mot Ryssbergen. I de två berörda villaområdena Birka och Lillängen blir konsekvenserna en hårt trafikerad Birkaväg och en exploatering mot grönområdet kan bli svåra för den gamla villamiljön. Parken ovanför Lillängens station är Lillängens mest använda grönområde. Ett speciellt objekt är Järlavägen 5 – Torpet Hagalund, tidigare Dalkarlstorpet, som det enda kvarvarande av Järla gårds gamla torp som de anser skulle behöva ett starkt kulturskydd.

Kommentar:

När vi bygger stad i Nacka är det naturligt att förändra den typ av trafikanläggningar som är utformade som Järlaledens anslutning till Värmdövägen. I det kommande detaljplanearbetet kommer behoven för samtliga trafikslag och kopplingen mellan områdets norra och södra delar detaljstuderas. Den redovisade bebyggelsen längs Birkavägen har justerats i omfattning och höjd. Birkavägens utformning och funktion som lokalgata har också tydliggjorts. Bostäderna i Lillängsskogen har tagits bort ur planprogrammet.

Nacka Miljövårdsråd

Nacka Miljövårdsråd anser att mycket av de utgångspunkter och visioner som anges är positiva men själva förslagen till bebyggelse och infrastruktur inte alltid stämmer med dessa. Den anser att konsekvenserna av det mycket stora bebyggelsetillskottet behöver behandlas ytterligare och resultera i en rimligare omfattning och utbyggnadstakt. Möjligheten att röra sig i området och naturens samspel med bebyggelsen bör fördjupas. Kollektivtrafiken bör också behandlas mer. Bussterminalen med koppling till T-banan och Värmdöledens framtida ramper bör studeras ytterligare. Överdäckningens roll i detta behöver klargöras.

Nacka Miljövårdsråd anser heller inte att planprocessen är tillräckligt tydlig och öppen. Miljövårdsrådet menar att översiktliga frågor som rör centrala Nacka och västra Sicklaön som helhet inte har behandlats i en öppen process där medborgarna fått delta, utan ersatts med en internt framtagen strukturplan som blivit styrande i programarbetet. Nacka Miljövårdsråd känner en stor oro för den bristande medborgerliga förankringen kring helheten och menar att programmet behandlar bara delar av de frågor som bör vara styrande för den omvandling av området som ska påbörjas. Nacka Miljövårdsråd anser vidare att programområdet har en otydlig avgränsning, vilket skapar osäkerhet om vad kommunen vill och hur området hänger ihop med angränsande kommunalar.

Nacka Miljövårdsråds uppfattning är att de öppna möten som kommunen inbjudit till har varit bra. Nacka Miljövårdsråd påpekar vidare att de tror att en alltför snabb utbyggnadstakt skapar problem. T.ex. att de som efterfrågar bostäder kan bli avskräckta om alltför mycket byggnation sker utan att infrastrukturen finns på plats. Detta kan också gälla olika typer av verksamheter.

Olika planeringsförutsättningar redovisas inledningsvis i samrådsförslaget för centrala Nacka men de exploateringar som föreslås är delvis i strid mot dessa och konsekvenserna har behandlats i en underlagsrapport anser Miljövårdsrådet. Miljövårdsrådet vill:

- veta hur mycket skogsterräng som försvinner och hur stora mängder berg som behöver sprängas och fraktas bort i programförslaget olika delar.
- att bebyggelsevärden som finns i programområdet förtydligas.
- att omvandlingen måste ske med försiktighet och hänsyn till skolverksamhet och idrottsområden.

Vidare anser Nacka Miljövårdsråd anser att Nackaborna borde få se fler alternativ. Det är bra att programmet är uppdelat i etapper. Det skulle också vara värdefullt om olika alternativa strukturer redovisades inom programområdet. Marknadsförutsättningarna är osäkra. Nacka Miljövårdsråd är av den bestämda uppfattningen att det bästa sättet att få arbetsplatser är att se till att det befintliga näringslivet i kommunen vill ha kvar sin verksamhet och utveckla den i Nacka. Den stora mängd lokaler i bullerstörda lägen längs Värmdöleden är kanske inte det som marknaden vill ha. Just denna bebyggelse är dessutom en förutsättning för kvarter med bostäder strax bakom. Alternativ till vissa osäkra, bullerstörda bostadskvarter inom programområdet kanske måste sökas utanför till exempel där Bergs oljehamn nu ligger. Ett universitet skulle kunna vara en dragare i utvecklingen av centrala Nacka. Nacka strand skulle kunna rymma högre utbildning men där vill ägarna ha bostäder. Nacka Miljövårdsråd anser att de översiktliga kommunikationsfrågorna behöver behandlas ytterligare. Gång- och cykelstråken bör styra planeringen. Utgångspunkten bör vara att det ska gå att utnyttja cykel, barnvagn och rullator i de flesta relationer, från bostäder mot T-bana, bussar, skolor, idrottsplatser och grönområden osv. Trappor på gångvägarna bör endast finnas i undantagsfall. Den regionala cykelvägen, Värmdöstråket, måste ha en buffert mot biltrafiken och gångtrafiken måste skyddas mot den snabba cykeltrafiken. Grönstråket med gångstråk som anges mellan Setterwalls park, stadsparken via överdäckningen mot Nyckelviken är en bra idé som kan utvecklas. Hur ska stadsparken rymma både omhändertagande av dagvatten och folkliv?

Bussterminalfrågor är centrala.

Nacka Miljövårdsråd anser att lokala busslinjers koppling till tunnelbana och regionala busslinjer är viktig för att integrera omgivande kommuner med centrala Nacka och regionens övriga centrala delar. Miljövårdsrådet menar att en eller två bussterminaler i Nacka behövs som komplement till Slussen, och är mer än en fråga för Nacka och samverkan med Värmdö kommun är viktig. Nacka Miljövårdsråd påpekar att Sickla inte behandlas i programarbetet och menar att det finns behov av en mindre bussterminal med tanke på byte mot tvärbanan. Förbindelserna med Älta bör analyseras i detta sammanhang. Frågan om Järlaleden ska stängas och trafiken ledas mot Värmdövägen vid Nacka station är viktig för planeringen av Västra Sicklaön. Överdäckningen av Värmdöleden är bra av olika skäl. Nacka Miljövårdsråd ställer frågan om stad i centrala Nacka? Den stora barriär som Forumbyggnaden är i stadsmiljön behandlas inte. Bostäderna öster om Forum är helt avskurna från de nya stadskvarter som planeras väster om Vikdalsvägen. Att inte behandla Forums roll i den nya staden är helt fel. Centrumägarna måste komma med i omvandlingen av Centrala Nacka. Det kan inte vara så att kommunen bara ska anpassa T-baneuppgång och bussterminal till befintlig handel. Varför inte öppna en gång genom Forumbyggnaden med nattöppet café, apotek m m. En bussterminal och T-baneuppgång kan med fördel kopplas till ett torg med kvällsöppen service. Nacka kommun med bilen i fokus. Nacka Miljövårdsråd anser att Nacka tyvärr

varit och fortsätter att utvecklas till ett bilberoende samhälle. Tunneln under Värmdöleden vid Nacka Gymnasium som varit vikt för gång- och cykeltrafik mot Ryssbergen och Vikdalen är nu huvudsakligen ombyggd till vägport för biltrafiken. Det finns endast en smal gångpassage kvar på ena sidan. Denna passage mot grönområdet är kraftigt försämrad. Denna typ av planering går tvärt emot tanken att bygga stad och får inte upprepas. Alla förändringar i vägsystemet måste i första hand anpassas till att det går att ta sig fram till fots och att det kollektiva trafiksystemet blir funktionellt. Kommunen, Trafikverket och Landstingets trafikförvaltning bör samverka kring ett tydligare underlag som har kollektivtrafiken i fokus.

Anslutning till Värmdöleden behöver behandlas ytterligare.

Hur den blivande bussterminalen kan knytas till Värmdöleden är en huvudfråga. Saltsjöbadsledens anslutning till Värmdöleden och de så kallade droppar som föreslås behöver analyseras och beskrivas tydligare. En ny brandstation norr om Värmdöleden här kräver ju snabba utryckningsvägar både öster- och västerut. Det finns en betydande risk att de snäva kurvorna i ”droppen” och cirkulationsplatsen som föreslås i trafikplats Skvaltan skapar en trafikfarlig situation när trafik närmar sig med motorvägsmässig hastighet. Nacka Miljövårdsråd menar att det ännu är oklart kring gångstråken och de gröna sambanden via däckat ska utformas och att helheten runt överdäckningen måste tydliggöras. I vilken ordning kan allt detta genomföras? Vilka tillfälliga lösningar kan behövas?

Arbetet med ekosystemtjänster och grönytefaktor bör utnyttjas i planarbetet?

Begreppet ekosystemtjänster nämns inte i programmet. Nacka Miljövårdsråd efterlyser svar på detta och anser att programmet behöver fördjupas när det gäller platser och tekniker för omhändertagandet i form av fördröjning, rening etc. för att recipienterna som är Strömmen och Sicklasjön i slutändan inte får för höga tillflöden av föroreningar. Det är bra att vissa vägar avses få träd som också kan planteras så att dagvatten delvis kan hanteras och kan ge viss kompensation för de träd som tas ned för hus- och vägbyggen. Gröna tak bör prövas i området. Behovet av lokala grönområden vid t.ex. förskolor. Nacka Miljövårdsråd pekar också på de få områden som lämnas obebyggda i planområdet kan vara hotade eftersom det är oklart hur parkeringen ska lösas.

Ryssbergen bör i sin helhet bli naturreservat.

Den bebyggelse som enligt programmet föreslås längs Värmdöleden är av många skäl olämplig. Nacka Miljövårdsråd anser att kommunen bör genomföra en analys av vilka arter som slås ut, allt inte kan etableras sig, i Ryssbergen om dom minskar som förslås. Den parallellväg längs Värmdöleden som föreslås innebär stora ingrepp i bergsområdet speciellt vid anslutningen till Birkavägens förlängning. Ryssbergen utgör en grön kil, och ingen exploatering anges i Regionplanen, RUFS 2010. Avslutningsvis menar Nacka Miljövårdsråd att exploateringen bör utgå som helhet.

Kommentar:

Nacka miljövårdsråd har ett i stora delar intressant yttrande och pekar på vissa frågor som måste utredas vidare i det fortsatta planarbetet. Nacka kommun bedömer emellertid att planprogrammet har den detaljeringsnivå och det utredningsunderlag som är rimligt för ett så stort område. De frågor miljövårdsrådet ställer rörande mängden berg som tas bort, bebyggelsevärden och omvandlingen av skol- och idrottsområdet hör till sådant som kommer att belysas i det fortsatta arbetet. De nya bussterminalen och anslutningarna till Värmdöleden kommer att utredas inom ramen för den åtgärdsvalsstudie som görs för Nacka trafikplats och det stadsbyggnadsprojekt som omfattar överdäckningen av Värmdöleden. Nacka kommuns projekt om ekosystemtjänster nämns i programmet och när projektet avslutas under året kommer det att utgöra ett underlag i detaljplanarbetet. Den måttliga exploatering av Ryssbergen som redovisas i programmet utgör en rimlig avvägning mellan exploatering och bevarande av naturvärden. Bebyggelsen kommer dessutom att utgöra bullerskydd för det blivande naturreservatet.

Naturskyddsföreningen Nacka

Naturskyddsföreningen anser sammanfattningsvis att:

- En fördjupad översiktsplan bör tas fram för centrala Sicklaön innan program och detaljplanearbete påbörjas.
- Miljökonsekvenserna av programförslaget behöver fördjupas och sättas i samband med övrig planerad stadsbebyggelse.
- Ryssbergen bör bevaras i sin helhet, den planerade bebyggelsen borde utgå ur programmet eller åtminstone förläggas till etapp 3.
- Skogsområdet vid vattentornet bör bevaras så långt som möjligt.
- Ekosystemtjänsterna måste in i planeringen från början.
- För att få tillräckligt antal bostäder bör områden utanför programområdet tas med där trafikplatser kan omvandlas till stadsgator med bebyggelse, t.ex. trafikplatsen vid Skvaltán.
- Fler kollektivtrafiklösningar utöver tunnelbanan bör utredas.

Kommentar:

Innehållsmässigt skiljer sig inte detta detaljplaneprogram nämnvärt från en fördjupad översiktsplan. Eftersom programmet överensstämmer med den översiktsplan som antogs 2012 har inget behov av en formell fördjupning funnits. Miljökonsekvenserna kommer att fördjupas i kommande detaljplaner. Den måttliga exploatering av Ryssbergen som redovisas i programmet utgör en rimlig avvägning mellan exploatering och bevarande av naturvärden. Bebyggelsen kommer dessutom att utgöra bullerskydd för det blivande naturreservatet. Nacka kommuns projekt om ekosystemtjänster nämns i programmet och när projektet avslutas under året kommer det att utgöra ett underlag i detaljplanearbetet. Efter samrådet har en granskingspark lagts in söder om vattentornet. Andra områden för exploatering t.ex. Skvaltán, samt det övergripande kollektivtrafiksystemet studeras i strukturplanearbetet för västra Sicklaön.

Hyresgästföreningen Nacka-Värmdö

Hyresrätter bör premieras då antalet hyresrätter är lågt i Nacka.

Kommentar:

Målsättningen är att 30 % av tillkommande bostäder i Nacka stad ska utgöras av hyresrätter. Eftersom Nacka kommun äger relativt mycket mark i centrala Nacka har kommunen här större rådighet över upplåtelseformen än i många andra områden.

Saltsjö-Järla Villaförening

Föreningen ställer sig positiva till en viss förändring i Birkaområdet som inte drastiskt förändrar karaktären. Förtätning kan och bör ske, men i linje med områdets karaktär med storvillor, radhus och villor omgärdade av mindre tomter och grönområden, enligt Kulturmiljöprogrammet 2011 anser man. Byggnationer i området upp till sex våningar anser villaföreningen vara för kraftigt ingrepp. Framförallt på den nya gatan mellan Blomstervägen och Birkavägen. Vidare vill föreningen att Birkavägen ska behålla karaktären av lokalgata. Anslutning av densamma till det nya området norr om Värmdöleden anser man felaktig. Att leda trafik från ett område med verksamheter drar onödig trafik genom villaområdet och anslutningen mot Griffelvägen är fullt tillräcklig. En etablering av bostäder längs Värmdöleden ser man positivt på men de föreslagna byggnaderna i direkt anslutning till villaområdet anser man vara överdimensionerade. Föreningen ser inte att Ungdomsvägen/Järneksvägen eller Järla skolväg kan vara tillfartsvägar mot det nya området. All fordonstrafik måste ledas via Griffelvägen och Värmdöleden. Birkaområdet tål inte den mängd trafik som de nya bostäderna skapar med 100-tals nya bostäder och

idrottsanläggningar. Om man mot förmodan inte åtgärdar tidigare påpekade bullerstörningar i och med anslutningen till Kvarnholmens Trafikplats ser föreningen att detta måste åtgärdas som en av de första insatserna i byggnationerna. Föreningen pekar på att större delen av berörda medborgare bor i Birka och vår upplevelse är att kommunen inte genomarbetat förslaget med tillräcklig kvalitet för att det skall vara möjligt att ta ställning till.

Kommentar:

Planprogrammet har justerats så att den redovisade bebyggelsen är lägre och mindre kompakt. Bebyggelse med sex våningar har dock aldrig varit aktuell i området. Läget på den gata som förbinder Birkavägen med Blomstervägen har också ändrats. Programmet anger att Birkavägen ska vara en lokalgata med koppling till Ryssbergen. Utgångspunkten är att gatan ska utformas för låga hastigheter och prioritera gång- och cykeltrafik. Placering och utformning av bebyggelse och gator kommer regleras närmare i den detaljplan som tas fram för området. I samband med att detaljplanen tas fram kommer en trafikutredning att göras.

Bostadsrättsföreningen Skogsglántan, Lillängen

Parkeringssamfälligheten i etapp 2D kräver ett intresse hos fastighetsägaren vilket föreningen anser sig ha fått bekräftat vid samtal med kommunrepresentanter. Vidare påpekar de att en ny parkering för boende i föreningen ska vara en minst lika attraktiv lösning som den nuvarande och att föreningen ges möjlighet att påverka utformningen av bebyggelsen på den mark, som därmed frigörs. Föreningen anser också att den nya bebyggelsen inte får bli så kompakt, så hög och så nära inpå befintliga bostadshus som skisserna antyder.

Kommentar:

De byggnadskroppar som redovisas i programmet kan ses som ett möjligt sätt att bebygga fastigheten. Bostadsrättsföreningen har som fastighetsägare rådighet över omfattningen i exploateringen. Det är däremot troligt att samordning måste ske med industrifastigheten i väster och den har därför flyttats till etapp 3.

Styrelsen för Vikdalens Villaförening

Föreningen anser att ett ökat kollektivtrafikresande innebär ett hållbarare och mer klimatssmart sätt att resa inom regionen. För att åstadkomma det hållbara Nacka, som kommunen för fram, bör det vara en given utgångspunkt att även planera det aktuella programområdet för ett minimum av biltransporter. I denna fråga anser man att programförslaget behöver ses över. De efterlyser en tydligare analys och visualisering av hur boendemiljön kommer påverkas av trafiken, och att planering bör utgå från aktiva ställningstaganden av hur biltrafiken kan begränsas.

Vidare efterfrågar föreningen ett livsmiljöperspektiv i planeringen. Inköpsresor för dagligvaror, säkra skolvägar och förflyttning till ungas fritidsaktiviteter är frågor som kommunen behöver belysa bättre anser man. Föreningen ser problematik i att å ena sidan vilja åstadkomma en sammanhängande stadsbygd och å andra sidan bibehålla strukturer med externa köpcentrum och storskalig dagligvaruhandel som ger bilberoende även på lokal nivå.

Föreningen anser att centrala Nacka ska planeras så att Järlahöjdens anläggningar har möjlighet att expandera i takt med ett ökat invånarantal och att alla barn och ungdomar har tillgång till fritidsaktiviteter samt att tillkommande bebyggelse och infrastruktur bör anläggas för att underlätta gång- och cykeltrafik till området. Föreningen efterlyser även förslag till hur området kan utvecklas som mötesplats. Vidare anser föreningen att riva idrottsanläggningarna för att bygga nya, med sämre lokalisering längst i

väster nära motorvägen, inte är förenligt med den hushållning av samhällets resurser som översiktsplanen säger sig utgå ifrån. Föreningen motsätter sig detta förslag på placering. Föreningen anser att det inte är lämpligt att alltför tätt integrera bostadshus med skolor och idrottsanläggningar. I sammanhanget vill föreningen också nämna att behovet av platser för fysisk träning utomhus är stort, och i nära anknytning till området bör lämpliga grönområden för träning och löpning finnas.

Vilka funktioner och mötesplatser tänker kommunen sig? Hur tänker man hantera dagens stora mötesplatser Nacka Forum och Ica Maxi? Hur tänker man sig skapa ett dynamiskt och mångfunktionellt stadsliv relaterat till dessa noder? Finns överhuvudtaget potential att göra detta? Föreningen ser en diskrepans mellan denna strävan mot en innerstadsmässig bebyggelse, stadsmässig mångfunktionalitet och dagens struktur byggd på externlokaliseringar. Spricklandskapet och insprängda grönytor bör värnas och inte ses som ett problem. Föreningen anser i detta avseende att de ställningstaganden som gjordes i ÖP inte följts upp i programförslaget.

Synpunkter etapp 2B

Föreningen anser att etapp 2B bör strykas För att skydda värden för rekreation, biologiska/biotop värden och kulturmiljövärden motsätter de sig en exploatering av kommersiella verksamheter och bostadshus i denna unika urskog. Föreningen stödjer kommunens ambition att istället göra området till naturreservat med förmåga att t.ex. rena dagvatten.

Synpunkter etapp 3B

Kulturarv måste bevaras – föreningen avstyrker bestämt en rivning av Vikdalens skola och menar att det bör vara en självklarhet och utgångspunkt att bevara och integrera skolan i den nya bebyggelsemiljön.

Synpunkter etapp 3C

Den södra delen, närmast Värmdöleden, är värt att bevara.

Synpunkter buller och partiklar/luftföroreningar

Föreningen pekar på dagens buller från Värmdöleden. Närliggande byggnader och områden uppvisar sedan tidigare värden som inte är förenliga med nationella riktlinjer. Därtill kommer all tillförsel av ny trafik och påpekar att kommunen är väl medveten om att PM10 överskrids vid väg 222.

Föreningen hänvisar till nationella beräkningar, SAMAIR rapport 2010-7, Trafikverkets skrivelse ”Bilavgaser kan skada barn för livet” samt ett examensarbete på SLB-analys hemsida, ”Luftburna partiklar från E18 i Danderyd och dess påverkan på närliggande skolor”.

Föreningen vill specifikt att kommunen planerar för och uppför ett 4-6 m högt partikel- och bullerplank på den norra delen av Värmdöleden för att skydda skolbarnen på den gångväg som går från Järlastigen fram till Trafikplats Kvarnholmen. Vidare undrar föreningen om Vikdalsvägen/Griffelvägen som en av landets mest Bensen-täta trafikplatser är lämpligaste plats att flytta Nacka gymnasium.

Synpunkter dagvattenanläggning i Vikdalen

Föreningen anser att denna plats är orimlig ur två aspekter. Dels måste träd från sekelskiftet grävas upp med rötterna, vilket strider mot detaljplanen och blir omöjliga att återställa. Om det dessutom blir en anläggning ovan jord kommer en stor lekpark som används av barn i både Vikdalen, Nacka strand och Jarlaberg att förvandlas till en plats som är direkt olämplig för barn. Vi anser att förslaget att utreda möjligheten att lägga en dagvattenreningsanläggning på lekparken i Vikdalen ska strykas från detaljplaneprogrammet. Avslutningsvis uttrycker föreningen att önskemål finns om en mer öppen process där medborgare kan delta i kommunens detaljplanearbete.

Kommentar:

Planprogrammet för centrala Nacka syftar till att skapa en tät stad med en mångfald av funktioner. Stora handelsplatser blir då en del av staden och inte externa områden. Centrala Nacka kommer att innehålla bostäder, arbetsplatser, kultur handel och idrottsanläggningar. De olika funktionerna har placerats på ett så lämpligt sätt som möjligt utifrån markutnyttjande, bullersituation och kommunikationer. Programmet betonar också de offentliga rummens betydelse i staden. Den måttliga exploatering av Ryssbergen som redovisas i programmet utgör en rimlig avvägning mellan exploatering och bevarande av naturvärden. Bebyggelsen kommer dessutom att utgöra bullerskydd för det blivande naturreservatet. Planprogrammet redovisar en övergripande kvartersindelning och det kommande detaljplanearbetet får visa om det är möjligt att bevara Vikdalens skola. De utredningar om luft och buller som gjorts i programarbetet kommer att fördjupas i detaljplanearbetet. Det kollektivtrafiknära läget motiverar avsteg från de nationella riktlinjerna för buller, vilket Länsstyrelsen också nämner i sitt yttrande. Det är dock viktigt att påpeka att kommunen i sitt detaljplanearbete alltid eftersträvar så god ljudmiljö som möjligt. Vikdalen är en lämplig placering av en dagvattenanläggning. En sådan kan utföras på många olika sätt och en förutsättning på denna plats är att en dagvattenanläggning går att kombinera med lekplatsen.

Forum Finntorp

Ryssbergen är en fantastisk tillgång med höga naturvärden. Forum Finntorp förordar att Ryssbergen bevaras intakt och att hela området blir naturreservat.

Forum Finntorp har följande frågor:

- Hur kopplar Nacka kommun social hållbarhet till riktlinjerna för hållbar utveckling?
- Forum Finntorp är nyfikna på hur Nacka kommun definierar Nacka kommuns begrepp ”nära och nyskapande” och hur det konkret kommer att ta sig uttryck?
- Hur och för vem och vilka ska Nacka stad vara attraktiv och nyskapande?
- Hur ställer sig Nacka kommun till idéburen stadsförbättring?
- Finns det några riktlinjer för idéburen stadsförbättring?
- Hur ställer sig kommunen till byggemenskaper?
- Vad kom fram i dialogerna och hur återspeglas detta i programförslaget?
- Hur ser Nacka kommun på möjligheten att fördjupa dialogen till en kontinuerlig process under de kommande stegen i planprocessen?
- Vilka slags platser ska det nya Nacka innehålla och varför?
- För vem är de olika platserna för?
- Hur kom kommunen fram till att kvartersstaden och de gröna ytorna är svaret på dessa komplexa frågor?
- I programförslaget nämns kvarterstaden och gröna ytor som en icke ifrågasatt lösning på hur man bygger en hållbar stad. Men vem säger det, för vem bygger man då och hur definierar Nacka kommun kvartersstaden?
- Har Nacka kommun fört samtal eller planerar att genomföra liknande beslut som i Göteborg för att ta fram billigare bostäder?
- Är det möjligt att komplettera planen med en analys i text och kvantitet kring hur de planerade offentliga platserna förväntas förvaltas och av vilka typer av intressenter (ideella, kommersiella, offentliga etc.)?
- Hur ser kommunen på stadsodling, kolonilotter och hundrastgårdar för att aktivera grönområden?
- Har kommunen gjort en kartläggning över möjligheter att bygga vidare på befintliga byggnader?

- Hur kan man begränsa nyetablering och i större utsträckning värna om befintliga grönområden och gröna ytor?

Går det att bygga effektivare och mindre?

Kommentar:

Den måttliga exploatering av Ryssbergen som redovisas i programmet utgör en rimlig avvägning mellan exploatering och bevarande av naturvärden. Bebyggelsen kommer dessutom att utgöra bullerskydd för det blivande naturreservatet. Den sociala hållbarheten är en viktig aspekt i alla program och planer som tas fram och grunden är att staden i Nacka ska vara för alla som bor och verkar här. Nacka kommun har utvecklat visionen ”nära och nyskapande” på följande sätt:

- Här är det nära till allt - mötesplatser, natur och kultur, stadens puls, lugna platser och varandra
- Här är det enkelt att leva och arbeta - att gå, cykla och åka kollektivt
- Här får du möta det oväntade – en mångfald av arkitektur, uttryck och människor med ett aktivt liv mellan husen
- Här skapar vi en levande och hållbar stad för alla där det kuperade landskapet, vattnet och platsens historia ger staden karaktär
- Här utvecklar vi staden i samspel med andra, tänker nytt, långsiktigt och innovativt

Genomförandet av visionen måste ske i samspel med medborgarna och yttrandet innehåller en mängd frågeställningar som är viktiga att diskutera i den fortsatta planeringen. Det är därför värdefullt med en dialog med Forum Finntorp runt dessa frågor.

Bostadsrättsföreningen Mont Solaris, Blomstervägen 7-9

Föreningen ställer sig positiv till viss förtätning av området som inte drastiskt förändrar karaktären av Östra Finntorp/Birka, utan bör ske i linje med storvillor, radhus och villor omgärdade av mindre tomter och grönområden, enligt Kulturmiljöprogram 2011.

Föreningen anser vidare att

- Byggnationer i området upp till sex våningar är för kraftigt ingrepp. Framförallt på den nya gatan mellan Blomstervägen och Birkavägen. Här bör man begränsa bygghöjd och med fördel lägga byggnationerna på vägens södra sida samt bygga t ex radhus som anknyter till Nacka Kyrkby i utförande.
- Det är angeläget att trafikmiljön i Östra Finntorp/Birka generellt utformas så att gång- och cykeltrafikanter prioriteras, att trafikmängden begränsas genom att nybyggnationerna inte blir alltför omfattande samt att verksamheten i de nya fastigheterna inte är sådan som särskilt genererar trafik.
- Trafik på Blomstervägen bör inte ökas annat än vad som är motiverat av de direkt berörda nybyggnationerna. Därför måste all fordonstrafik till det nya området där Nacka gymnasium idag ligger ledas via Griffelvägen och Värmdöleden. Vidare bör byggnationen på Birkavägen längs upp mot Värmdöleden vara av sådan karaktär som inte genererar påtagliga trafikökningar.
- Birkavägen bör inte bli en huvudgata. Det skulle skära av de lugna och trafiksäkra promenad- och cykelstråk som används av bl. a. många barn och ungdomar på väg mellan Finntorp och skolområdet Järla/Ekliden/Nacka gymnasium samt idrottsanläggningarna.
- Det är viktigt att bevara/skapa några grönytor/parker i området för att möjliggöra lek och rekreationer i närområdet.

Kommentar:

Planprogrammet har justerats så att den redovisade bebyggelsen är lägre och mindre kompakt. Läget på den gata som förbinder Birkavägen med Blomstervägen har också ändrats. Programmet anger att Birkavägen ska vara en lokalgata med koppling till Ryssbergen. Utgångspunkten är att gatan ska utformas för låga hastigheter och prioritera gång- och cykeltrafik. Placering och utformning av bebyggelse och gator kommer regleras närmare i den detaljplan som tas fram för området.

Pensionärsorganisationerna i Nacka

Sammanfattning av organisationernas yttrande i punktform:

- Det är bra att tunnelbana dras ut till Nacka.
- Ska Nacka få en tunnelbaneförbindelse behövs ett större befolkningsunderlag i centrala Nacka.
- En total utbyggnad av Sicklaön med 14000 nya bostäder utan att helt slå sönder nuvarande bebyggelsemiljö verkar omöjlig mot bakgrund av att den föreslagna täta exploateringen av centrala Nacka endast beräknas ge 4 600 bostäder.
- Den föreslagna modellen för en utbyggnad bör beaktas som just en modell och inte ett färdigt underlag för fortsatt detaljplaneändring.
- En massiv utbyggnad av bostäder och en bussterminal på Sicklaön kräver att ett betydande antal parkeringsplatser måste iordningsställas.
- Även om en tunnelbana byggs till centrala Nacka så måste trafiksituationen för bilar och bussar in och ut från Stockholm och Nacka/Värmdö lösas.
- Det fortsatta detaljplanarbetet bör innefatta hur olika typer av bostäder för äldre med olika grad av servicebehov kan skapas i det nya centrala Nacka. Detta skulle kunna öka generationsväxlingen för villor och större lägenheter i Nacka.
- Pensionärsorganisationerna i Nacka behöver sociala mötesplatser och samlingslokaler av olika storlek och för sina möten och sammankomster. Detta har inte tagits upp i förslagets diskussion om välfärdsfastigheter.
- Fortsatt planering måste i större grad ta hänsyn till topografin inom programområdet.
- Trafiksäkerheten utmed och över föreslagna gator bör ytterligare studeras.
- Dragningen av busslinjer och deras anslutning till bussterminalen bör ytterligare studeras. Detsamma gäller placering av busshållplatser och behov av övergångsställen för avstigande resenärer.
- Konflikten mellan snabbgående cykeltrafik längs regioncykelstråket utmed Värmdövägen och gångtrafikanter med dålig rörlighet, syn och hörsel bör ytterligare studeras.
- Exploatering med enstaka kvarter i Storängen och Lillängen bör inte komma till stånd.
- Många föreslagna kvarter ligger extremt nära Värmdöleden och Saltsjöbanan. Det innebär att de blir mycket bullerstörda och utsatta för avgaser och säkerhetsrisker och får en utemiljö av dålig kvalitet.
- Trafikföreningen från centrala Nacka mot Värmdö på Värmdöleden bör ytterligare studeras.
- Reservatsbildning och eventuell bebyggelse av Ryssbergen måste samordnas så att inte värdefull rekreationsmark går förlorad.

Kommentar:

Det pågående arbetet med en strukturplan för hela västra Sicklaön visar att det är fullt möjligt att bygga cirka 14000 bostäder utan att slå sönder befintlig bebyggelsemiljö. Planprogrammet redovisar en övergripande planidé och principer för stadsbyggandet. De flesta frågor som pensionärsorganisationerna

kommer att utredas och belysas under de kommande detaljplanprocesserna. Kvarteren i Storängen och Lillängen har reviderats efter samrådet.

Lillängens Egnahemsförening

Planerna på att bebygga Lillängsskolgen är kontraproduktiva. Nacka kommuns vällovliga omtanke om grönområden och friluftsliv motverkas: åtkomsten till skogen försvåras och den förlorar sin karaktär av attraktivt rekreationsområde. Föreningen anser att konsekvenserna om Lillängsskogen bebyggs är att:

- Ett värdefullt strövområde med viktiga naturvärden försvinner.
- Möjligheten att uppleva en riktig skog finns inte längre kvar.
- Förskolebarnen som dagligen besöker skogen förlorar möjligheten att besöka en riktig skog i sitt närområde.
- En viktig social samlingsplats för många människor går förlorad.
- Den sista riktiga skogen i centrala Nacka försvinner för alltid.

Kommentar:

Den föreslagna bostadsbebyggelsen i Lillängsskogen har tagits bort ur planprogrammet. Föreslagen bebyggelse i området inskränker sig till en fristående förskola i det nordvästra hörnet av skogen.

Kristallens Föräldraförening

Hortusskogen inte finns med på översiktsplanen för vad som ska byggas om och förtätas och vi finner det därför märkligt att man ändå har markerat bebyggelse i Hortusskolgen i den föreslagna planen. I och med den förtätning som föreslås, mellan Nacka Forum och Nacka kyrka utmed Värmdövägen, kommer värdet och behovet av en närbelägen naturskog bli ännu större.

Kommentar:

Den föreslagna bostadsbebyggelsen i Lillängsskogen har tagits bort ur planprogrammet. Föreslagen bebyggelse i området inskränker sig till en fristående förskola i det nordvästra hörnet av skogen.

YIMBY-Yes in my Backyard

Yimby är positiva till planförslaget, och att området bebyggs med flervåningshus i kvartersstruktur.

Nätverket gläds åt programmets skrivningar om levande stadsgator med blandad trafik och hög grad av offentliga lokaler i bottenvåningarna. Nätverket anser dock att planen inte lever upp till intentionerna och minst ytterligare en nordsydlig förbindelse, förslagsvis mellan Järsla station och Kvarnholmsförbindelsen torde behövas för att uppfylla intentionerna. De förordar att den centrala parken i hög grad kultiveras och anläggs för mänskligt bruk, snarare än helt eller delvis bevaras som natur/skogsmark. Finns inte behov av en så stor stadspark förordar vi att större delen av området viks för bebyggelse. Vi motsätter oss att Ryssbergen görs till naturreservat. Stadsnära grönområden bör anläggas för människor, inte för att det ska finnas orörd natur centralt i staden. Nacka har redan en stor mängd reservatmark, med Nackareservatet och Nyckelviken på nära avstånd till planområdet. Ytterligare reservat i ett så centralt läge finner vi direkt olämpligt, även om den svåra terrängen gör att området i dag inte är aktuell för exploatering.

Avslutningsvis uttrycker nätverket att dom vill se att stadsbyggandet ändrar riktning från gles bilstad till tät blandstad.

Kommentar:

Planprogrammet för centrala Nacka syftar till att skapa en tät stad med en mångfald av funktioner. Centrala Nacka kommer att innehålla bostäder, arbetsplatser, kultur handel och idrottsanläggningar.

Programförslagets utformning är i alla delar en avvägning mellan olika intressen. Den exploatering av Ryssbergen som redovisas i programmet utgör i detta sammanhang en rimlig avvägning mellan exploatering och bevarande av naturvärden.

Privatpersoner

Nedan sammanfattas synpunkter inkomna från privatpersoner som bor i centrala Nacka eller i Nacka kommun. Synpunkterna sammanfattas ämnesvis och områdesvis. Totalt har det inkommit ca 80 st. yttranden från privatpersoner.

Generella, övergripande synpunkter

Flera privatpersoner anger att de generellt sett är positiva till att redan bebyggd mark utnyttjas mer effektivt och att programmets inriktning är positiv sett till de stora dragen. Flera ser även positivt på att i framtiden få bo närmare stadsliv med bättre kommunikationer, gång- och cykelvägar.

Några synpunktslämnare uttrycker skepsis mot detaljplaneprogrammets detaljeringsnivå och tycker att det är för övergripande med för vaga svar om framtiden. Ett flertal yttranden ställer sig även skeptiska till den planerade befolkningsökningen och belastning på t.ex. gatorna och kollektivtrafiken. Flera tycker de får för vaga svar.

Miljöfrågor och grönsstruktur

Nedan redovisas synpunkter som inkommit från enstaka synpunktslämnare.

- Säkra vattenkvaliteten i Järlasjön så att bad och bra fiske blir möjligt.
- Bygg inte på Ryssbergen.
- Bullerdämpande åtgärder behövs mot Vikdalen när det blir ännu mer trafik pga. befolkningsökningen.
- Bevara alla sammanhängande grönområden.
- En grundligare utredning av konsekvenser för luft och buller bör tas fram i programmet och inte i respektive detaljplan.

Kommentar:

En dagvattenutredning har tagits fram i programskedet. Kommunen avser att jobba vidare med frågan och utveckla dagvattenutredningen samt ta fram förslag på åtgärder för att kunna genomföra programmets intentioner och samtidigt uppnå god status i Järlasjön och Sicklasjön samt skapa förutsättningar för berörda vattenförekomster att nå god status. Den måttliga exploatering av Ryssbergen som redovisas i programmet utgör en rimlig avvägning mellan exploatering och bevarande av naturvärden. Bebyggelsen kommer dessutom att utgöra bullerskydd för det blivande naturreservatet. Grundligare utredningar för luft och buller förutsätter mer konkreta förslag att beräkna utefter och måste därför anstå till detaljplaneskedet.

Idrott, fritid och kultur

Nedan redovisas synpunkter som inkommit från enstaka synpunktslämnare.

Synpunkter kring att ett utökat sportområde med fler och större sporthallar för publik, ishallar och simhallar bör komma till då efterfrågan kommer öka med inflyttningen. Det måste också vara möjligt att

parkera i närheten och områdets övriga byggnader behöver rustas upp. En synpunktslämnare anger även att ett nytt kulturhus och stadsbibliotek bör komma till i närheten av tunnelbanan.

Kommentar:

Utgångspunkten i planprogrammet har varit att området ska innehålla idrottsverksamhet motsvarande de anläggningar som finns idag, men att marken ska utnyttjas mer effektivt. Parkering i området avses i första hand att lösas genom garage. Programmet anger möjliga platser för kulturell verksamhet.

Trafik- och kollektivtrafikfrågor

Nedan redovisas synpunkter på kollektivtrafiken inom centrala Nacka som inkommit från enstaka synpunktslämnare.

Kollektivtrafik

En synpunktslämnare vill ha s.k. svävande tåg istället för tunnelbana och buss. En annan vill ha samråd för placering av en ny bussterminal, personen anser även att fördelningen/utspridningen av busshållplatserna bör kvarstå. Boende vid Nacka forum efterlyser redogörelse för risker kring vibrationsljud från tunnelbanan. Vidare anser några synpunktslämnare att konsekvenserna av inflyttningen innan tunnelbanan är klar behöver klargöras. Slutligen har det inkommit några synpunkter från boende nära Saltsjöbanan att när man bygger nytt nära Saltsjöbanan så får det inte göra så att ljudet studsar mot den befintliga bebyggelsen.

Skvaltans väg

Boende längs Skvaltans väg efterlyser redovisning av hur buller och luftkvalité kommer påverkas av ny bebyggelse längs Värmdöleden. De saknar även en utredning kring framkomlighet för bussar på Skvaltans väg samt hur den ska utformas för gående som ska till och från den nya bussterminalen. De anser att Skvaltans väg bör grävas ner så att parkstråket kan fortsätta över överdäckningen. Slutligen anser de att samband mellan centrala Nacka och Nyckelviken redan finns via den gångbro som finns idag.

Bergtunnel för Värmdöleden

En synpunktslämnare vill att tunneln ska utredas mer och att utredningen även bör omfatta effekten för snabbussar och tunnelbanans dragning.

Parkvägen

En synpunkt har kommit in kring förbättrad säkerhet på Parkvägen för gc-traffic samt att det ska bli stopp för genomfartstrafik och sänkt hastighet generellt på vägen.

Parkering

En synpunktslämnare anser att parkeringsbehovsfrågan inte får enkom avgöras av exploatörerna att avgöra. Behovet måste tillgodoses så att det inte blir långa köer för en parkeringsplats. Placering av bilpool bör också finnas i detaljplaneprogrammet. En annan synpunktslämnare anser att en ökad tillgång på infartsparkeringar på kort och lång sikt bör komma till.

Cykelvägar

En synpunkt har inkommit att helt separata cykelvägar bör byggas längs med Värmdövägen hela vägen från Skurubron till Danvikstull.

En annan synpunktslämnare anser att tillgängligheten för bil prioriteras i programmet, att det saknas bilfria stråk som binder ihop med omgivningen och att detta bilorienterade synsätt motverkar miljövänligt resande och står i strid med ambitionerna i programmet. Framkomlighet för cykel och gående bör prioriteras och cykel i blandtrafik undvikas.

Trafikutredning

En synpunktslämnare anser att trafikutredningen är komplicerad och svårläst.

Kommentar:

I översiktsplanen som antogs av kommunfullmäktige 2012 utpekades tunnelbana som det bästa sättet att lösa Nackas kollektivtrafiksituation. I avvaktan på tunnelbanan görs en extra prioritering av busstrafiken. Ett dubbelriktat regionalt cykelstråk planeras på Värmdövägens södra sida. Frågor och buller, parkering, gång- och cykelvägar samt andra trafikfrågor kommer att utredas vidare i respektive detaljplan.

Lillängsskogen

38 st. yttranden kring förslaget till byggnation av bostäder i Lillängsskogen/Hortusberget har inkommit. Dessa sammanfattas nedan.

Synpunktslämnarna anser att området inte ska bebyggas då det är en grön lunga i centrala Nacka som används av närboende, skolor och förskolor för promenader, lek, valborgsbrasor mm. Även om bara en del bebyggs anser man att det skulle förstöra karaktären på naturområdet och att Lillängen som helhet ska få vara Nacka stads lugna kontrast och möjlighet till rekreation när behoven ökar med befolkningen. Vidare anges att naturvärdena är höga och att man bör spara skogen och bygga mer på en annan plats för att kompensera. Man påpekar även att området inte är med i översiktsplanens utpekade område för tät stadsbebyggelse och att området kan ge en naturupplevelse till staden trots att det är relativt litet. Det har även inkommit några yttranden man är mer positiv till förtätning i Lillängsskogen och där man t.ex. föreslår att radhus eller lamellhus kan byggas i den norra delen av skogen.

Kommentar:

Den föreslagna bostadsbebyggelsen i Lillängsskogen har tagits bort ur planprogrammet. Föreslagen bebyggelse i området inskränker sig till en fristående förskola i det nordvästra hörnet av skogen.

Korsningen Lillängsvägen/Värmdövägen

Synpunkter från närboende har inkommit att området endast bör bebyggas om det går att göra utan att det innebär en kostnad för nuvarande ägare.

Kommentar:

All exploatering på privat mark förutsätter intresse från fastighetsägarens sida.

Birkaområdet

14 st. yttranden varav en namnlista med 26 namn kring förslaget till byggnation av bostäder i närheten och i Birkaområdet har inkommit. Dessa sammanfattas nedan.

Synpunktslämnarna värnar miljön i Birka och skriver om dess värde som promenadstråk för fler än bara de boende. De anser att det är bra när blandad bebyggelse eftersträvas men att det inte får bli för stora trafikflöden för då skapas en barriär i området. De anser heller inte att förlängningen av Birkavägen under Värmdöleden och koppla ihop med ny bebyggelse på Ryssbergen behövs utan att det räcker med Griffelvägen. Flera vill heller inte se någon trafik på Järneksvägen vidare till Birkavägen. Vidare skriver man att höjd och volym på ny bebyggelse måste anpassas till liknande dagens att det inte får bli för höga hus både i och i närheten av området och att gestaltungsfrågor är viktiga samt att kulturvärdena måste säkerställas. Vidare anger en boende i Birkaområdet att det är bra att Nacka förtätas, det är ett naturligt steg för att göra kommunen modern och attraktiv och hoppas att Birkaområdet kan införlivas i detta

genom fingertoppskänsla och lyhördhet och en mjuk övergång mellan nytt och befintligt. Synpunkter finns även om att ett bullerplank längs hela Birkaområdet vid Värmdöleden är önskvärt. Ett förslag till vägsträckning mellan Blomstervägen och Birkavägen har också lämnats in från närboende. Planenheten har träffat dessa och diskuterat frågan vidare inför detaljplaneläggning.

Kommentar:

Planprogrammet har justerats så att den redovisade bebyggelsen är lägre och mindre kompakt. Läget på den gata som förbinder Birkavägen med Blomstervägen har också ändrats. Programmet anger att Birkavägen ska vara en lokalgata med koppling till Ryssbergen. Utgångspunkten är att gatan ska utformas för låga hastigheter och prioritera gång- och cykeltrafik. Placering och utformning av bebyggelse och gator kommer regleras närmare i den detaljplan som tas fram för området.

Skolområdet Järlahöjden

En synpunkt har inkommit gällande skolområdet på Järlahöjden där synpunktslämnaren anger att skolområdet norr om Järneksvägen ska bevaras för helhetsintrycket och för att det är en kulturhistorisk värdefull miljö.

Kommentar:

Nacka gymnasium är idag slitet och har i stor utsträckning lokaler som inte är rationella. Ett bevarande av nuvarande gymnasium skulle innebära omfattande ombyggnad och renovering. Planprogrammet föreslår därför ett nytt gymnasium i bra kommunikationsläge och bättre markutnyttjande, samtidigt som västra Järlahöjden kan användas för bostäder.

Boende söder om Nacka forum

Ett yttrande från fem hushåll på Hörnvägen har inkommit. Deras yttrande sammanfattas nedan.

Synpunktslämnarna anger att de ser positivt på skapandet av en attraktiv stadskärna. De är positiva till strukturen i programmet och att mötet mellan det nya och det gamla kan ge stadsdelen en extra dimension. De boende på Hörnvägen välkomnar att bensinstationen byts ut mot men anser att ett flervåningshus inte passar in i miljön, istället bör radhus eller park anläggas anser de. Vidare påpekar man att ett flerbostadshus skulle bryta mot gällande områdesbestämmelser för området samt att områdets karaktär ska beaktas.

De anger vidare att de vill att rondellen behålls för att underlätta flödet i trafiken då man anser att buller och avgasutsläpp riskerar att öka med en signalreglerad korsning. Vidare efterlyser de en tydligare trafiklösning för Värmdövägen framför Nacka Forum med avseende på trafikflöden, parkeringsmöjligheter för både korta och längre besök och busshållplatser. De skriver vidare att bussterminalen vid forum måste vara kvar i befintligt skick till att tunnelbanan är i drift men att även efter det så behövs större busshållplatser för resenärerna. Vidare anger de att de önskar att området om/när bussterminalen flyttas, blir en parkmiljö och att om den bebyggs måste att hänsyn tas till insyn på tomterna på Hörnvägen eller att en högre mur som skydd byggs. Avslutningsvis anges att det under de ca 15 år som utbyggnaden kommer pågå är mycket viktigt att tider för när det är tillåtet att spränga eller bygga hålls.

Kommentar:

Höjden har sänkts på den bebyggelse som programmet redovisar i detta område. Utformningen får utredas vidare i kommande detaljplanarbete. Eftersom bussterminalen söder om forum måste finnas kvar tills tunnelbanan och ny bussterminal finns på plats 2025, har denna exploatering placerats i etapp 3.

Egna förslag från medborgare och kommentarer från 3D-modellen

Ett förslag till omgestaltning för vattentornet med konstnärlig utsmyckning och bostäder utanpå betongcylindern har inkommit. En synpunkt om att minst 50 % av det som byggs bör vara hyresrätter för att motverka segregation.

17 st. kommentarer har lämnats i 3D-modellen på webbsidan.

- Gör en längre överdäckning över Värmdöleden väster ut.
- Bygg mellan Järlaleden och Fingerörtsvägen.
- Riv inte ishallarna innan de nya är på plats.
- Bevara Vikdalens skola.
- Om det ska byggas i Lillängsskogen, bygg punkthus.
- Rusta upp skol- och idrottsområdet, fler omklädningsrum behövs.
- Tunnelbanan borde gå till Slussen så att inte en bussterminal vid Forum behövs.
- Bygg i förlängningen av Musikvägen.
- Allt är bra förutom bebyggelse i Lillängsskogen.
- Om man bygger i Lillängsskogen behöver man ändå kunna nå skogen bakom husen sett från Lillängsvägen.
- Rusta upp friidrottsanläggningen och fotbollsplanen så att den kan användas av framtida elitlag.
- En ny sporthall behöver vara stor nog att rymma flera typer av inomhusidrotter men även en publik på 800-2000 personer.

Kommentar:

En längre överdäckning av Värmdöleden kommer att utredas i den fortsatta planeringen. Kommande detaljplanearbetet får visa om det är möjligt att bevara Vikdalens skola. Detaljutformning av skol- och idrottsområdet och dess lokaler kommer också att utredas i det fortsatta planarbetet. Alla verksamheter ska dock ha nya anläggningar innan de äldre rivs. Den föreslagna bostadsbebyggelsen i Lillängsskogen har tagits bort ur planprogrammet. Föreslagen bebyggelse i området inskränker sig till en fristående förskola i det nordvästra hörnet av skogen. Flera sträckningar av tunnelbanan studerades innan det nu valda alternativet bedömdes som mest optimalt.

